785 Tallinn
Riigikogu kant
2 ekspl.+Säd.

Postimees

71. aastakäik.

Ilmub iga päew warahommikul.

Toimetuse ja talituse aadress: „Postimees", Tartu. — Kõnetraadid: talitusel nr. 80; peatoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86; päewauudised 9-86; Tartu teated 1-86. Telegrammiaadr.: Postimees, Tartu.

Toimetuse kõnetunnid: Jaani tän. nr.11/13, lehe toimetuses äripäewal kl. 10—12 e. l. ja 6—7 p. l. Peatoim. kõnet. 12—1.

Käsikirjad mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine peale on kirjutatud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohasel soowil alal.

„Postimees" asub Jaani t. nr. 11/13 (omas majas) ülikooli wastu. „Postimehe" raamatukauplus Suurturg 16, telefon 250. „Postimehe" Tallinna kont. asub Kuninga t. 6, II k., tel. 16-11.

Aadressi muutmise korral tuleb 25 m. marka ja wana aadress üles anda. *Saamata-jäänud numbrid* saadab lehe talitus ainult 14 päewa jooksul peale numbri ilmumist maksuta järele.

Üksik number 5 mrk.

„Postimehe" tellimishind:

Kodumaale: 1 kuu peale postiga 110 marka, postita 95 marka.
3 „ „ „ 300 „ „ 250 „
6 „ „ „ 550 „ „ 500 „
Wäljamaale: 1 kuu peale 250 marka.

Kuulutuste ühe weeru millimeeter kuulutuste küljel 5 marka, lehe eesotsas 10 marka, tekstis kuulutuse kirjaga 12 m. ja tekstis teksti kirjaga 15 mk. Eelmise päewa õhtul kell 5 ülesantud kuulutused ilmuwad järgmisel päewal.

Hinnaliste lisade tellimishind: „Sädemed" 20 mk. kuus. „Lasteleht" 30 mk. weerandaastas. „Terwis" weerandaastas 60 mk. Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani.

Nr. 151 Kolmapäewal, 8. juunil 1927. a. Tänast lehte on 6 lehekülge. Nr. 151

Sisepoliitilised märkused.

20 miljoni marga eest piimanõusid.

Meie tööstus on otsinud seni tegewusalasid, kus ta suudaks wälismaa tööstusega wõistelda. Arusaadawal wiisil ei ole kerge neid tegewusalasid leida, sest siseturg on meil harilikult nõnda wäike, et ta ei suuda kõiki tööstussaadusi ära mahutada, kuna wälisturul on aga raske wõistelda. Siin tahaksime aga siiski ühe sarnase tööstusala peale tähelepanu juhtida, mis meie arwates wõiks elujõulisels kujuneda juba ainult siseturu nõuete rahuldamise mõttes.

Nagu meile piimaasjanduse lähedal sesjad isikud tõendawad, on meil wiimasel aastal umbes 15.000 piimanõu sisse weetud. Rahas arwatud teeb see ligi 20 miljonit marka wälja. Meie piimaasjanduse arenemisega ei ole loota, et see sissewedu wäheneks, waid palju ennemini wõime siin tõusu oodata, sest piimaühingute arw kaswab meil wahetpidamata ja sellega ühtlasi ka piimanõude tarwitamine.

Tegelikult ostetakse meil aastas aga rohkem kui 15.000 piimanõud, sest müügil on ka meie omamaa tööstuse saadused. Seekord peab küll omamaa tööstuse saaduste kohta kahjuks ütlema, et nad on mitmeti halwemad wälismaa omadest ja see sellepärast, et ei ole meil selle tööstuse arenemise eest küllalt hoolitsetud.

Kui suur meil aastane piimanõude kogu tarwitamine on, seda on wõimatu kindlaks teha. Arwatawasti ostetakse meil iga aasta umbes 20.000 piimanõu. Kas ei annaks see ühele piimanõude tööstusele küllalt tööd, kui meie tarwitaksime ainult omamaa tööstuse saadusi. Peale selle oleks wõimalik sellel tööstusettewõttel weel teisi piimaasjanduse riistu walmistada.

Küsimus on nõnda tähtis, et piimaasjandusega seotud tööstnrid peaksid selle küsimuse üle järelmõtlema. Rahwamajanduslikelt oleks meile wäga tähtis, et meie saaksime oma piimaühinguid peaasjalikult kodumaa tööstuse saadustega warustada ja et meie selles asjas ei olene teistest.

Wallad korraldawad piirisid.

Juba palju aastaid on kestnud waldade piiride õgwendamine. Igal maakonnawalitsusel tuleb aastas kümneid sarnaseid soowiawalduši otsustada ja lahendada.

Et meil paljude waldade piirid tõesti korraldamist nõuawad, see on selge. Meie waldade piirid on tihti wäga sopilised ja wallamajad sellega mõnest osast wäga kaugel. Peale selle on meil ajaloolisest mõned wallad maa-ala pooleșt wäga suured, kuna aga naabri wald nõnda wäike on, et temal on ainelisełt õige raske kõike omawalitsuse peal lasuwaid ülesandeid täita. Sellega on waldade piiride korraldamine wäga paljudes waldades hädatarwilik.

Kahjuks on aga kuni wiimase ajani see waldade piirimuutmine sündinud paljudes waldades ilma kindlama kawata. Seni on piiride korraldamisel ilmsiks tulnud peaasjalikult waldade koondamise põhimõte, wähemate waldade liitmine suuremate külge. Arusaadaw aga on, et nõnda ei saa mitte kegu seda suurt küsimust lahendada. Soowiawalduši nende üksikute osade poolt piiride korraldamiseks on aga wäga palju.

Kas ei oleks siiski õigem ja otstarbekohasem, et walla piiride korraldamisi enne suuremas ulatuses ette ei wõetaks, kui meie wallad ei ole saanud juba kaua oodatud omawalitsuse seaduse. Praegune wallapiiride korraldamine ei saa sellepärast olla alati küllalt otstarbekohane, waid siin on üks ehk teine wald tihti läinud wälja ainult oma huwide rahuldamise seisukohalt. Et aga see oleks alati kooskõlas meie omawalitsuse põhimõttega, seda ei saa öelda.

Seni on mõnel pool maakonnawalitsuse poolt piiride korraldamisi ette wõetud, ilma et oleks wallawalitsuse poole pööratud. Ka seda nähtust ei saa meie soowitawaks pidada ja teda kuidagi õigeks mõista. Kui tahetakse wallale nõnda tähtsat küsimust otsustada, kui walla piiride muutmine, siis oleks loomulik õige enne selles asjas pöörata walla enese poole. Wastasel korral tundub, et maakonnawalitsus peab ennast walla omawalitsuste küsimuste otsustamise asjus liiga suureks peremeheks.

Ei ole midagi koledat.

Kui omal ajal teatawaks sai, et kultuurkapitalist tahetakse summasid ka meie põllumajanduse huwides anda, siis leiti mõnelt poolt, et see on päris kuulmata ja lubamata asi, et kultuurkapitalist ka põllumajandus osa saab. Iseäranis pahased olid selle üle kirjanikud ja kunstnikud.

Nende ridade kirjutaja ei ole selles kunagi midagi koledat leidnud, kui peale kultuurkapitali seaduse ette nähtud tegewusalade ka teine kultuuriline tegewus wäärilist hindamist ja toetust leiab. Olen seda alati wäga tarwilisełs pidanud ja praegust kultuurkapitali seadust selles mõttes wäga puudulikuks.

Nüüd on siis walitsuse poolt põllutööministeeriumi alal kultuurkapitalist üle poole miljoni mk. toetust määratud. Nagu kuulda, on need summad läinud peaasjalikult põllumajanduse kirjanduse wäljaandmiseks ja lewitamiseks.

Nõnda ei ole siin midagi koledat sündinud ja keegi ei wõi öelda, et selleks otstarbeks antud summad on mahawisatud ehk nagu ei oleks see kooskõlas kultuurkapitali põhimõttega, kui näha kultuuris mitte ainult ilukirjandust ja kujutawat kunsti.

Ei saa jalata, et meie kultuurkapitali seaduses saadakse kultuuri mõistest õige kitsalt aru ja et ei ole fugugi ülearune seda mõistet laiendada. Nõnda ei ole teaduslised uurimised kultuurkapitali seaduses küllalt hindamist leidnud ja need summad, mis on selleks otstarbeks isegi kirjanduse alal määratud, teewad kogunisti wäiksed osa wälja. Kui siis nüüd kawatsetakse kultuurkapitali seadust selles mõttes laiendada, et igasugune wäärtusline waimusünnitus ja töö hindamist leiab, siis ei peitu selles mingisugust hädaohtu, waid see peaks nõnda olemagi.

„Postimeest"

wõib tellida igast kuupäewast iga kuu lõpuni.

Suur walik kohal

SUPELUSTARBEID

Supelusmantliriided, supeluslinad, lastelinad, baby linad, käterätid, pesulapid ja supeluswaibad — soowitab odawa hindadega

Kaubahoow nr. 1, telef. 6-76. H. BAUMANN

Palun minu supelustarwete wäljapanekut waatama tulla ja teie leiate kõige uuemad mustrid hooaja uudistest.

A-S. „Külmetus" eksporttapamaja järgmine

Baconsigade

wastuwõtmine

Tartu jaamas laupäewal, 11. juunil s. a. — — Hinnad on kuni 15 marka siseturgudest kõrgemad.

Järelepärida: Tartus, Kaubahoow nr. 14, telefon 15, hra Glücki nahakaupluses.

Rongide kokkupõrge Tartu jaamas.

Walgast tulew kaubarong manööwerdajale rongile Tartu jaamas otsa joosnud. Kaks wedurit ja neli wagunit wigastatud ning raudteeliin 63 meetri pikkuselt rikutud.

Õnnetus möödus inimohwriteta.

Nelipühi laupäewa õhtul lewines linnas teade kulutulena, et Tartu raudteejaamas Riia silla juures on rongid kokku põrganud.

Sündmuse kohale ruttasid ametiwõimud, kes asusid õnnetuse põhjuse selgitamisele. Selgus, et kokku on põrganud Walga poolt tulew kaubarong nr. 524, mis koosnes 4 tühjast kolmanda klassi sõiduwagunist ja 21 kaubawagunist, ning Tartu raudteejaamas manööwerdaw rong, mis kokkupõrke momendil koosnes 34 laaditud kaubawagunist.

Kokkupõrke tagajärjed.

Õnnetuse kohal wõis järgmist näha: kaubarongi wedur ja tender pool küllakil, sest nende parempoolsed rattad on roopalt maha langenud. Tendri taga olew warustuskast wagunite poolt kokku pressitud. Weduri tendri puhwrid kas ära murdunud ehk kõwerasse paindunud. Sõiduwagun tendri puhwrite peale joosnud; teine sõiduwagun, mis just raudteesillа peal seisab, ühe otsaga roobastelt maha lennanud, tema puhwrid kõweraks paindunud ja puhwrite kaitsed purunenud. Teised kaks sõiduwagunit ja 21 kaubawagunit seisawad roobastel wigastamata. Manööwerdaja rongi weduri tender roobastelt maha lennanud; tendriraami nurk murdunud ja parempoolne puhwer sisse liitsutud. Weduri esimene ots kaubawagunile sisse joosnud. Kaks kaubawagunit purunenud. Kokkupõrke tagajärjel rongi koosseisust suurem osa lahti pääsenud ja jaama sihis oma pead edasi liikunud. Raudteeliin rikutud 63 meetri pikkuselt, nimelt on roopad lahti läinud, mõned nendest kõweraks paindunud ja mõned isegi pooleks murdunud; samuti on pooleks murdunud ka mõned aluspakud.

Kuidas juhtus kokkupõrge.

Kaubarong nr. 524 sõitis Walgast wälja kell 5.42 minutit. Et Elwa mootorwagunil Nõos oodata ei tuleks, lasknd kaubarongi wedurijuht õige kibedasti käia, umbes 40 kilomeetrit tunnis sõites. Kaubarong jõudis Tartu jaama semafori lähedale umbes kell ½10, kus wedurij. harilikult semafori wile annawad. Käänu tagant wälja sõites silmati weduri pealt, et semafor kinni on. Selle peale laskis wedurijuht kohe wile rongimeeskonnale pidurdamiseks ja andis kontrakäigu.

Et aga rong ülemäära kiiresti sõitis, ei suutnud käsipidurid rongi seisma jätta, waid ta lendas manööwerdajale rongile otsa.

Kuidas sattus manööwerdaja rong kaubarongi ette.

Kaubarongi sõidu aeg Nõost Tartu on ette nähtud 40 minutit, nõnda ei rong oleks pidanud Tartu jõudma umbes kell 9,54 minutit. Korrapidaja käskis wanemal roopaseadjal waadata, kas tee kaubarongi wastuwõtmiseks waba on. Selgus, et neljandal teel manööwerdab rong ja kolmandal teel asuwad wagunid. Selle peale saatis korrapidaja rongiseadjale käsu, et see manööwerdamise lõpetaks ja teise tee kaubarongi wastuwõtmiseks waba hoiaks.

Nähtawasti sai rongide kokuseadja käsust walesti aru, sest ta jatkas weel pisut aega oma tööd ja andis lõpuks wedurijuhile märguwile peatee peale sõita, et sealt manööwrirongiga kolmandale teele pääseda ja sellega Nõo poolt tulewale kaubarongile neljandat teed wabastada. Jaamahooneșt wälja tulles näinud korrapidaja küll seda manööwrit ja annud seismajäämiseks wile, kuid teda pole kuuldud ja manööwerdaja rong sõitnud õnnetusele wastu.

Wälislaenu tegemine Inglismaal

Pool laenust realiseeritakse Ameerika rahaturul. Laenu tingimised paremad, mis üldse saada wõis.

Jutuajamine kindral J. Laidoneriga.

Kindral J. Laidoner oli kui riigikogu rahaasjanduse komisjoni esimees ühes rahaministri L. Sepaga Londoni komandeeritud rahwasteliidu poolt soowitatud laenu realiseerima. Tema jõudis Tallinna tagasi 4. juunil ja wõttis samal päewal ajakirjanikud jutule.

Üldised laenutingimised, ütles J. Laidoner, on ajakirjanduse kaudu juba teatawaks saanud, nii et nende juures korduwalt peatuda ei tule. Kirjeldan sellepärast ainult laenu tegemise käiku.

Jõudes Londoni, astusime kohe ühendusse Inglise panga governoriga ja rahwasteliidu finantskomitee liikmetega, kes Londonis wiibisid. Meil olid teada järgmised laenu realiseerimise tingimised: protsent 7, wäljalaskekurss 92 ja nettokurss 86. Wahest wäljalaske- ja nettokursi wahel langeb tempelmaksu peale 2 prots., kuna 4 prots. on panga komisjon ja muud kulud. Niisuguste tingimiste juures tuleks puhas raha, mida laenaja saab, maksma 8,14 prots. Nendel tingimustel on realiseeritud Bulgaaria laen ja nad olid baasiks, millest wälja minnes katsume saada paremaid tingimisi.

Suuremate Inglise pankade poolt tuli ettepanekuid, teiste hulgas Baring ja Co, Lazare, Glynard and Mils j. t. poolt. Tingimused olid head. Tuli aga wälja, et suurem pakkumistega esinenud pankadest Baring ja Co tagasi tõmbus ja just sellepärast, et meie poolt soowitud laenusumma olewat nii wäike, et ei tasu waewa realiseerimise aparaadi käimapanemiseks. Jäid Glyn and Mils ja Lazare pangad. Pööratsime esimese poole nendest. Ta oli walmis meie laenu realiseerima 7 protsendiga, wäljalaskekurss 92 ja nettokurss 86, s. o. täpselt Bulgaaria laenu tingimistel. Neid ei lugenud meie aga wastuwõetawateks ja ütlesime ära. Saime uue ettepaneku British Foreign and Colonial Corp., kes meie laenu oleks realiseerinud ühes Midland pangaga, nõnda et wastutawaks oleks olnud Midland pank. Samal ajal tuli pakkumine Lazarelt — 7 prots., wäljalaskekurss 94½ ja nettokurss 89. Midland panga ettepanek oli: 6½ prots., wäljalaskekurss 87½, nettokurss 83. Sisult on mõlemad ettepanekud ühesuguseđ. 6½ prots. laenul on ainult see hea külg, et ta publikule wastuwõetawam. Meil aga oleks niisuguse protsendi juures tulnud aastas annuiteeti maksta 1200 naela rohkem, kui 7 prots. juures. Rahaminister arwas, et riigikassa seisukohalt ei wõi meie oma eelarwet iga aasta 2 miljonikise enamsummaga koormata.

Pööratsime uuesti Midland panga poole ja palusime tingimusi muuta. Saime siis sealt ettepaneku: laen antakse 40 aasta peale, protsent 7, wäljalaskekurss 94, nettokurss 89¼, kusjuures tempelmaks oleks 2 prots., pangakomisjon ja muud kulud 2¾ prots. Selles ettepanekus olid panga kulud kõige wäikesemad. Meile olid need tingimised kõige wastuwõetawamad. Telegrafeerisime walitsusele nii selle kui ka teised ettepanekud. Kuna wiimasena nimetatud ettepanek kõige soodsam, kinnitas selle ka walitsus. Lepig sõlmiti Midland pangaga, mis on wahest kõige suurem Inglismaal.

Meil oli soow, et osa laenust realiseeritaks Ameerikas, et sel teel meie fondid sealsele rahaturule pääseks. Midland panga grupp oli nõus seda tegema. Nõnda siis tuleb Inglise turul realiseerimisele 750.000 naela, kuna laenu teine osa 6 miljoni dollari suuruses lastakse Ameerika rahaturule dollarfondides. Seda teeb Ameerika pangamaja Hellgarden 6½ protsendiga, wäljalaskekurss 88½ ja nettokurss 83¼. Sisult on see tingimine sama, mis Londonisk, sest nõudmine on, et laen Ameerikas ei wõi kallim olla kui Inglismaal.

Lõpulikus kokkuwõttes on olukord sarnane: meie saame laenu 40 aasta peale 7 prots., wäljalaske-kursiga 94 ja nettokursiga 89¼. Kättesaadawa raha protsent oleks 7,85, kuna üldiste tingimuste juures (Bulgaaria laen) see prots. oleks 8,14. Iga-aastane annuiteet (aastamaks) on saawutatud kokkuleppe juures, kui terwe laen realiseeritakse Londonis, 113.600 naela ja laenu prots. netto summa pealt ühes kustutusega 8,40, kuna esimese pakkumise juures (Bulgaaria) see protsent tõuseb 8,96 peale. Wahe teeb wälja aasta kohta terwelt 7 milj. marka, mis 40 aasta jooksul wäga suure summa annab.

Arusaadaw, kui üks osa Ameerikasse läheb, siis wõib wäikene kõikumine annuiteedis olla, kuid see ei muuda asja sisuliselt.

Laenu tegemisel oli kaalumisel weel üks küsimus, nimelt laenu tasumise wõimalus enne tähtaega, kui krediidi protsent peaks alanema. Lepingus on ette nähtud, et wõime laenu tasuda 10 aasta pärast. Ei ole aga usutaw, et krediidiolud sedawõrd kõwenewad, et 10 aasta pärast uut laenu wõiksime teha parematel tingimustel ja wana sellega tasuda.

Mis nüüd puutub Ameerika 6½ protsendisse, siis on see wäga tähtis ainult wanad riigid saawad laenu niisuguse protsendiga.

Peab ütlema, kelle poole meie oma Londoni sõbradest ka ei pööranud, seletasid kõik, et saadud tingimised on paremad, mida praeguse rahaturu seisukorra juures üldse saada wõib. Ka kinnitas Inglise panga governor, et mida paremaid tingimisi suudame wälja kaubelda, seda suurem effekt on meie krediidil.

Meil on nüüd tarwis kokku leppida laenu (wäljalaskmise) emissiooni üle. Emiteerimine peaks siindima kas kohe peale pühi wõi juuni lõpul. Selleks ja ka lepingu lõpulikuks allakirjutamiseks jäi rahaminister Londoni. On soowitaw, et minister sal oleks ka emissiooni esimestel päewadel. Arwatawasti teeb walitsus ka wastawa korralduse.

Londoni sõbrad awaldasid arwamist, et meie laen hästi läheb. Üldiselt aga peab tähendama, et uutel riikidel on raske pääseda wälismaa rahaturule. Jutud, nagu pakutaks laenu ühele wõi teisele riigile, on bluff. Käiwad ringi ainult mingisugused agendid, kelle pakkumisi ei saa wõtta tõsiselt.

Londoni muljeteșt rääkides, eriti aga puudutades läbiotsimist Arcoses, kinnitas J. Laidoner, et see meie laenu peale ei mõju. Läbiotsimine oli paar päewa kõikide Londoni lehtede kõneaineks, aga niipea kui Ameerika üleookeani lendur Lindbergh sinna jõudis, oli ka Arcos unustatud — lehed kirjutasid ainult hullulgest lendurist. Kui J. Laidoner Londonist ära sõitis, oli kõne all uus suursündmus, mis kõikide meeli waldas, nimelt suured iga-aastased ratsawõistlused — Derby!

Mis puutub sõja juttudesse Inglismaa ja Wene wahel, siis on kindel, et Briti sõda ei alusta, ei mõtlegi selle peale.

Tomati ja lille taimi

soowitab

seemnekauplus „Erika"

Kurwad pühad Roelas.

Rahe orased terweni häwitanud. Inimene tapetud.

Roela elas kurbi pühi. Enne pühi ülekäinud raske pikne ja rahesadu häwitas põldudelt orased. Eriliselt raskelt aga Rohkuse ja Kallawere külades. Kohapeale sõitis komisjon, kelle hindamise järele nimetatud külades tali- ja suiwilja orased terweni on häwinenud (100 prots.).

Põllumeeste meeleolu oli wiimase kraadini alla surutud.

Kui õnnetusi tuleb, siis tuleb neid aknast ja ukșest. Nii ka siin. Teise püha ööl tapșis Roniwere küla A. talu sulane E. K. pussiga ära Kaljuweresse külla tulnud K. S.

Tapmine sündis wiinapudeli juures ja pärast. Tapja põgenes metsa ja otsis asunikude juures peidupaika, kuid kaitseliitlaste abil tabati ta. Nii tapja, kui ka tapetu on kaheksateistkümneaastased nooredmehed.

Nimetatud sündmus jättis rusuwa mulje, sest sarnast lugu ei ole siin ümbruskonnas juhtunud. Kõik saawad aru, kust põhjused pärit. Awati ju Kuremaa walla poolt Roela piiriäärde kõrts, kust märjukest laialt woolab üle walla ja salakõrtsid weawad seda tagawaraks nii, et igale jatkub.

Hädaabitöid jatkatakse Narwas.

Kewadise suurwee tõttu ei jõutud Narwas Raja ja Raudtee tänawate kraawide kaewamisega 1. maiks lõpule. Teatawasti on Raja ja Raudtee tänawate kraawide laiendamise, süwendamise ja kaewamise otstarb — Paemurru linnajaost wett ära juhtida ja teda nii igakewadiseșt uputushädaohust päästa. Raudtee tänawa kraawi töödest wiidi lõpule talwise tööhooaja jooksul 47 protsenti, kuna Raja kraawi töid suudeti hädaabitöödega üle 83 protsendi teha.

Narwa linnawalitsus tegi hiljutisel koosolekul teedeministeeriumi soowil otsuseks Raja ja Raudtee tänawate kraawide töid hädaabitööde korras uuesti alustada ja suwetööhooaja jooksul lõpule wiia.

1000

meeste ja naisterahwa

wihmamantlit

pärale jõudnud.

Hinnad wõistlemata odawad.

Rutake ostmisega.

Karl Abel'i riide- ja walmisriietekauplus

Tartus, Kaubahoow 8.

Vene saadik Varssavis tapetud.

Woikow Vene monarhisti poolt Varssavi keskvaksalis maha lastud.

Warssawist, 7. juunil. Teisipäewa hommikul kell 10, kui Nõuk. Wene saadik Warssawis Woikow ühes Wene chargé d'affaires Rosengoltz'iga, kes Londonist sanbunud oli, Warssawi keskwaksali jõudis ja waksalis jalutades rongi ootas, et Moskwasse sõita, lähenes talle keegi noormees ja laskis tema peale rewolwrist mitu pauku. Woikow langes raskesti haawatult maha. Ta toimetati wiibimata haigemajja. Juhtumisest teatati Poola wälisministeriumi protokollilisele sõltkohe haigemajja sõitis. Saadik Woikow suri kiire arstiabi peale waatamata kell 10.30, seega pool tundi peale haawamist.

Mõrtsukas, keda politseil korda läks wangistada, seletas, et ta politilistel põhjustel talitanud on. Ta on Wene monarhist. 19 aastat wana.

*

Meie ei kahtle, et Poola walitsus kõik teeb, mis wõimalik, et mõrtsukatööst täit selgust muretseda. Seda nõuawad mõlema riigi hea wahekord kui ka üldise rahu huwid. Samuti loodame ka, et nõukogude walitsus suudmust kainelt hindab. Selle sarnased mõrtsukatööd leiawad kogu tsiwiliseeritud maailma poolt üksmeelset hukkamõistmist ja wõiwad ainult nende ringkondade poolt tulla, kelle huwides on rikide rahulikku wahekorda rikkuda. Nagu telegrammist näha, on siin jälle Wene monarhistide käsi mängus. Ei tohi lubada, et isikud, kes wõõra riigi pinnal warju leidnud, selle riigi hea nime ja politiliste wahekordade peale warju heidaksid.

Lend New-Yorgist Berliini.

Lindbergh'i kuulsus üle löödud.

Ameerika lendur Chamberlaini saawutus.

Berliinist, 6. juunil. (Trj.) Teise juwiste püha hommikul kell 4 maandus Berliini läheduses, Eislebenis, Ameerika lendur Clarence Chamberlain, kes 4. juuni hommikul kell 6.04 (meie aja järele kell 12.04) New-Yorgist Rosevelt Field'ist Euroopa sihis teele asus. Lendur wõttis Eislebenis bensiini peale ja jatkas selle järele lendu Berliini sihis. Mootori rikke tagajärjel, mis nähtawasti halwast bensiinist tingitud, kaotas ta tee ja oli lõpuks Cottburis (60 miili Berliinist) maanduma sunnitud. Seega on Chamberlain Lindberghi rekordi 600 kilomeetri wõrra ületanud. Chamberlain kasutas „Bellanca“ tüübilist monoplaani, mis üldiselt Lindberghi lennukile sarnaneb, kuigi ta wiimasest wähe raskem on. Lennuk kannab nime „Columbia“. Ühes Chamberlainiga lendas ka „Columbia“ esitaja Charles Levine, kelle naine wiimase silmapilguni oma mehe kawatusest midagi ei teadnud. Nähes, et mees kiiresti lennukisse astub, langes naine minestusesse. Ta kanti lennuwäljalt ära, kuna „Columbia“ õhku tõusis ja warsti pealtwaatajate silmist kadus. Tee New-Yorgist kuni esimese maandumiseni Eislebenis lendas Chamberlain 33 tunniga ära.

Terwitused, õnnesoowid, ausambad.

Niipea kui teade Chamberlaini saabumisest Berliini jõudis, ruttas kohalik Ameerika saadik lennukiga Eislebenisse, et lendurile isiklikult õnne soowida. President Hindenburg saatis Coolidge'ile õnnesoowi telegrammi, mille peale Coolidge wastas. Eislebenis ja Cottburis püstitatakse Chamberlainile ausammas. Peale selle walib Cottbur Chamberlaini oma aukodanikuks.

Aparaat wigastatud.

Maandumisel Cottburis sai lennuk wigastusi, mis aga õnneks suured ei ole. Nimelt oli Chamberlain soisele pinnale maanduma sunnitud, kusjuures üks lennuki ratas sisse wajus ja propelleri tiib purunes. Chamberlain leiab Saksamaal äärmiselt südamlikku wastuwõttu. Kogu ajakirjandus terwitab tema saawutust kui lennuasjanduse suurt wõitu.

Pariis-Tokio lend äpardus.

4. juuni hommikul kell 9 alustasid Prantsuse lendurid Rignot ja Costes Le Bourget lennuwäljalt (Pariisi läheduses) peatuseta lendu Tokiosse. Nagu hiljem selgus, olid nad teisel pühal Jekaterinburi läheduses, Wenemaal, maanduma sunnitud. Nad lendasid ära umbes 3200 miili. Lennu kestus 29½ tundi.

Eesti jahtlaewa wõidud Rootsis.

1. ja 2. auhind Emil Fale jahtlaew „Tutti 5'le“.

Stokholmist, 7. juunil. Eesti merejahtklubi aukommadore Emil Fale jahtlaew „Tutti 5.“ omandas kuningliku Rootsi jahtklubi wõistlustel 1. ja 2. auhinna.

Chamberlaini autoõnnetus.

Londonist, 4. juunil. (Trj.) Wälisasjade sekretär sir Austen Chamberlain sai reede õhtul wälisametist kojusõites autoõnnetusel kergesti haawata. Jalakäijast kõrwale hoides, pööras tema auto wastu tulpa. Minister sai peast haawaka ja wiidi Westminsteri haigemajja, kust ta päräst haawa sidumist koju sõitis.

Rahaasjanduse komisjon koos.

Teisel pühal oli koos riigikogu rahaasjanduse komisjon, kus kindral Laidoner esines informatsiooniga wälislaenu kohta.

Siseminister tagasi.

Pühade laupäewal jõudis Tallinna siseminister Hünerson, kes osa wõttis rahwuswahelisest majanduskonwerentsist Genfis ja ka rahwuswahelisest põllumajanduse instituudi koosolekust Roomas.

Meremehe eneseteapmine.

Eesti aurik „Mentori“ masinisti surm.

Kalmer, 7. juunil. — Eesti auriku „Mentor'i“ masinist Hendrik Grünthal hüppas merde ja uppus. Laewal leiti 20-aastane kõogitüdruk rewolwrihaawaga pea ja wiibi Kalmari haigemajja. Grünthal on kirja maha jätnud, milles seletab, et tema ja kõogitüdruk on otsustanud koos surra.

Ungari intensiiwne töö hariduspõllul.

(Oma kirjasaatjalt.)

Budapest, juunis. Ungari haridusministeerium asus intensiiwselt rahwa kultuurilise tasapinna tõstmisele ning walitsuse poolt ohwerdati suuremad summad selleks otstarbeks. Haridusministeeriumi jõupingutused on ka üllatawalt soodsaid tagajärgi saawutanud. Kuna 1921. a. weel 147.000 kooliealist last mitmesugustel, peaasjalikult majanduslikkudel põhjustel koolis käinud ei olnud, wähenes nende arw kuni 1924. a. 93.000 peale. Käesolewal aastal ületab wähenemise arw kõik lootused: ainult 23.000 kooliealist last ei saanud kooliharidusega alguse teha. Seega on kuue aasta jooksul suudetud 124.000 lapsele kooli astumist wõimaldada. Selleks ehitati ka hulk uusi algkoole ja suurendati algkooliõpetajate koosseisu 15..114 pealt 17.179 peale. — 1921. a. haridusministeeriumi programmi täieliseks läbiwiimiseks on kõnawu määratud 10 miilj. pengö.

Walitsus annab wäljarändajatele abi.

(Oma kirjasaatjalt.)

Budapest, juunis. Ungari walitsus on otsustanud astuda samme umbes 100.000 Ungari wäljarändaja olukorra parandamiseks Lõuna-Ameerikas. Kõige peale tahetakse hoolt kanda selle eest, et ungarlastel wõimaldataks suuremates rühmades ühes kohas või wähemalt ühes osariigis asupaika leida ja maad omandada. Praegu elutsewad ungarlased laialipillalult, neil on raske omawahelist kontakti alalhoida ning neid ähwardab ümberrahwustamise hädaoht. Ungaris aga tahetakse, et ka wäljarändajad ungarlasteks jääksid ja kodumaaga sidemed alal hoiaks.

Ungarlaste koondamise aktsiooni teostamiseks anti Hollandi saadiku (walwab Ungari huwisid Argentiinas) käsutada Buenos-Aireses 50.000 pesoline abikassa, millest antakse Ungari kodanikkudele Argentiinas madalaprotsendilisi laenusid maa ja põllutööriistade muretsemiseks. Hiljem kawatsetakse sarnast abiaktsiooni laiendada ja korraldada Itaalia eeskuju järele suurema kapitaliga asutusühing, kes wäljarändajatele abiandmist korraldab.

Pole enam kaugel, kui „Wanemuine“ loosib
Loositähed müügil igal pool **miljoneid.** Loosi hind ainult 100 marka.

Loomaarstidest puudus.

(Jutuajamine loomaarstiteaduskonna dekaan prof. dr. K. Saraliga.)

Mõni aeg tagasi oli loomaarstiteaduskond Tartu ülikooli juures päewahuwiga seotud asutus, sest kõelusi oli selle ärakaotamisest. Samal ajal aga oli ja praegugi on suur puudus loomaarstidest. Loomaarste wajawad linnad ja maakonnad. Sellest, kuidas puudust kõrwaldada ja kuidas Tartu ülikooli loomaarstiteaduskond töötanud on, andis meile lahkelt selelusi loomaarstiteaduskonna dekaan prof. dr. K. Saral

Loomaarstiteaduskond pidi töötama küllalt kitsastes oludes, kuid sellepeale waatamata, et ruumid wananenud ja teaduskonna raamatukogu Wenemaal on, on nurisemata tööd tehtud ja heade tagajärgedega. Juba on soetatud ka küllalt täielepanuwääriline raamatukogu.

Kursuse pikendamine 5 aasta peale on annud häid tagajärgi: nooked arstid saawad põhjalikuma ettewalmistuse ja neil ei pruugi karta ühtegi tööd. Et praktilise külje peale suurt rõhku on pandud, on lõpetajatel otsekohe wõimalus tegelikus elus töötama hakata. Käesolewal aastal lahkusid teaduskonnast esimesed 11 lõpetajat pikendatud kursusest (nendest 5 cum laude).

Küsimusele, kas loomaarste wiimaks küllalt palju ei saa,

tähendab hra dekaan, et praegu neist puudus on. Kuigi igal aastal teaduskond ellu saadab 10 lõpetajat (warem arwati, et maksimaalne arw 8 oleks), ei suuda nad täita tühje kohti, kõnelemata weel reserwist. Samuti ei ole rohkete kohapakkumiste tõttu igal juhusel leida nooremaid jõude, keda ette walmistada saaks tulewikus teaduslikuks tööks. Praegu peab assistentidena tarwitama üliõpilasi.

Kas sisseastujatele eksame korraldatakse?

Loomaarstiteaduskonnas praegusel korral eksame tarwis ei oleks, sest sisseastujaid on nii palju, et nendega töötada saab. Kui aga eksamite tagajärjel teistest teaduskondadest wool sinna juhitakse, siis on eksamid paratamatud, sest teaduskond saab ülemmäärana 50 uut õppijat igal aastal wastu wõtta. Normaalne oleks aga töötamine 30 üliõpilasega.

Õppejõudude küsimus

on wast kõige terawam, sest praegu on 5 wakant kohta, mis seni täidetud ülesandel töötajatega ja jaotatud teiste õpetajate wahel.

Praegu on teaduskonnal neli stipendiaati, kes juba kaasa töötawad. Kõikidel aladel stipendiaate weel ei ole.

Mida loodetakse Läti-Wene kaubalepingust?

Läti delegatsiooni juhi Bihlmenis'e ja wälisminister Zeelens'i seletused.

Riiast, 4. juunil. (Trj.) Läti majanduslise delegatsiooni liikmed jõudsid reede õhtul Moskwast tagasi Riiga ja aruandsid rahulolemist kaubalepingu allakirjutamisega saawutatud tagajärgede üle. Delegatsiooni juht rahwasaadik Bihlmanis seletas, et majanduslepinguga uued aluseid loodud on tihedaks majanduslikeks koostööks Läti ja Wenemaa wahel. Bihlmanis rõhutas, et mitmesugustesse erakondadesse kuuluwad delegatsiooni liikmed kõik üksmeelselt lepingu sõlmimise tarwilikuks tunnistasid.

Läti wälisminister F. Zeelens andis Riia lehtedele pikemaid seletusi Läti-Wene kaubalepingu kohta:

Alaline kaubaleping sõlmiti 5 aasta peale. Puudukades lepingu majanduslist külge, peab tähendama, et selles lepingus on esimest korda ära kasutatud n. n. Wenemaa klausel. See klausel wõimaldaski lepingut sõlmida. Lepingu põhjal on Nõuk. Wenemaa kohustatud 5 aasta jooksul iga aasta 40.000.000 lati eest 15.000.000 kuldrubla eest Läti saadusi ostma. Suuremaid tellimisi saab Läti suurtööstus, kuid ka wäiketööstus ei ole unustatud.

Wenemaa kaupade transiiti Läti kaudu stabiliseeritakse ja sulurendatakse iga aastaga. Suuremaid tollialandusi annab Nõuk. Wenemaa Läti wagunitele — 50 protsendi, rauda- ja terassaadustele — 25 protsendi, naha, nõelte, kala jne. kaupadele — 20 protsendi. Omalt poolt annab Läti Nõuk. Wenemaale mineraalwete pealt — 60 protsendi, rõhud, portselaan, autod — 50 protsendi jne.

Rahwamajandusliselt on sel lepingul suur tähtsus Läti majanduse arenemises. Kuigi leping Läti tööstusele enneõjaegses ulatuses erakorralist tõusu ei anna, siiski toob ta Läti tööstusesse teatawa elewuse ja stabiliseerib ühes sellega Läti üldist rahwamajandust.

Läti saeima puhkusel.

Läti saeima läks kuni 7. oktoobrini puhkusele.

Saeima esimees dr. P. Kalninsch seletab sel puhul: „Möödunud istungjärk oli üks wiljakamatest, mida kahe saeima kestwusel üldse tuntud. Wastu wõetud on rida tähtsaid seaduseelnõusid, lepinguid wälisriikidega, suur raudteede seadus jne. Kui enne istungjärgu lõppu ei oleks kriisi wõimalused esile kerkinud, siis oleks sügis-istungjärgu alguseks weel wähem seaduseelnõusid järele jäänud.

Läti walitsuse kriis jäi tulemata.

Wiimasel saeima koosolekul wastas Läti peaminister M. Skujenieks wastasrinna arupärimise peale. Statistiliste andmete waral näitas peaminister, et riigi julgeolek ei ole hädohus, kuritegewus ei ole suurenenud. Wastasrind ei jäänud wastusega rahule ja esitas umbusaldluse wormeli. Häälestus, mida salaja toimetati, tõi koalitsioonile hiilgawa wõidu: koalitsioonis on ainult 54 häält, kuid usaldluse awaldamise poolt anti 56 häält. Wastasrind ei suutnud käesolewal korral pahempoolset walitsust kukutada.

Fascism wajab rahwasteliidu kaitset.

Berliinist, 4. juunil. (Trj.) Genfis peetawal töökonwerentsil juhtus ärew wahejuhtumine, kui Itaalia delegaat Rossoni koosolekule ilmus. Konwerentsi sekretär prantslane Jouhaux süüdistas Itaalia fascismi ägedalt tööliste õiguste wägiwaldses kitsendamises. Rossoni wastas sama ägedalt ja ähwardas wälismaalaste alalist kallaletunge Itaalia fascismile rahwasteliidu lähemal istungjärgul kõne alla wõtta.

„Elsitus“ Wene saatkonnaga.

Mehiko politsei Wene „polpredstwos“ läbiotsimise korraldanud.

Berliinist, 4. juunil. (Trj.) Mehiko politsei korraldas ööl wastu laupäewa Nõuk. Wene saatkonna ruumides läbiotsimise ja wangistas 10 inimest, keda kommunistlises kihutustöös kahtlustati. Hiljem lasti aga wangid wabaks ja politsei awaldas keadaande, et läbiotsimine saatkonnas ekskombel toime pandud on, ning esines Wene saadiku ees wabandusega.

Uus walitsus Rumeenias.

Averescu kabinetzt lahkunud ja parlament laiali saadetud.

Berliinist, 4. juunil. (Trj.) Rumeenia walitsus peaminister Averescu'ga eesotsas astus wastawalt kuninga soowile tagasi. Uue kabineti kujundas Stirbey, kes peaministri ameti kõrwal esialgu ka wälisministri kohuseid täidab. Rumeenia parlament saadeti laiali ja uued walimised korraldatakse 7. juulil.

Konflikt Balkanil süweneb.

Jugoslaawia saadik Tiranast ära kutsutud.

Berliinist, 7. juunil. (Trj.) Tiranast teatatakse, et Jugoslaawia walitsus oma sealse saadiku ära kutsus. Saadik ja saatkonna ametnikud asusid Durazzos laewale. Jugoslaawia saatkonna hoone kaitse wõttis Saksa saatkond Tiranas oma peale.

Albaania walitsus kawatseb konflikti üle rahwasteliidule märgukirja saata. Saadiku ärakutsumisest hoolimata ei loeta lõhet Jugoslaawia ja Albaania wahel weel lõpulikuks.

Tschitscherin-Stresemanni kohtamine.

Berliinist, 7. juun. (Trj.) Nõuk. Wene wälisasjade komisjar Tschitscherin jõudis esmaspäewal Baden-Badenisse, kus ta kuuldawasti teisipäewal p. l. Saksa wälisminister Stresemann'iga kokku saama pidi

Inglise-Egiptuse pinewus kastwab.

Egiptuse wastus raskendab seisukorda.

Berliinist, 7. juunil. (Trj.) Egiptuse wastus Inglise märgukirja peale anti reedel Kairos üle. Londonist teatatakse, et pinewus Inglismaa ja Egiptuse wahel terawamaks muutunud on, sest Egiptuse walitsuse wastus oli wähem wastutulelik, kui oodata wõis.

Tschangi ja Tschiangi kokkuleppe.

Liiduleping Hankou wastu.

Berliinist, 7. juulil. (Trj.) Pekingist teatatakse, et Tschangtscholin ja Nankingi walitsuse juht Tschiangkaischek kokkuleppe sõlmisid, millega Tschangtscholin Lõuna-Hiina rahwuslise liikumise Sunjatsen'i põhimõtete alusel terwitatawana tunnustas. Mõlemad lepinguosalised tunnistasid ennast kommunistlise politika wastasteks.

Kindlate põhimõtetega.

Kohtuniku wõitlus kohtu iseseiswuse eest.

Wana jaapanlane jutustab: See oli aastal 1891, kui Wene tsaar troonipärija Wladiwostokki saatis Siberi raudtee awamisele. Sealt pidi troonipärija pikema reisi ette wõtma ja ühtlasi ka külaskäigu Jaapani tegema. Jaapani külastamiseks oli määratud 11. mai 1891.

Sel ajal tunti Jaapanis Wenemaa eest suurt hirmu ja õudust ning waadati awatawale Siberi raudteele, kui suurele õnnetusele, mis Jaapanit tabanud.

Määratud päewal jõudis troonipärija Wene sõjalaewal Grecka kuninga saatel Kobesse, kust kohe erarongiga Kiotosse edasi sõitis. Jaapani kuninga asemel oli teda wastu wõtmas prints Arisugawa. Siit pidid kõrged külalised ilusasse Otsusse edasi sõitma.

Warakult kutsus politseiülem oma ametnikud kokku, et neile korrapidamise suhtes instruktsioone anda. Kordnikkude seas oli ka keegi Tsuda, kellele osaks langes templi juures korda pidada. Templi platsile, just sellele kohale, kust Jaapani keiser külaskäigul Otsusse Biwa järwe waatles, oli mälestussammas püstitatud.

Kui nüüd kõrged külalised ka sinna tulid, kus Tsuda seisis, wõeti neid suurte rõõmuhüüetega wastu. Kiibarad lendasid õhku. Seal märkab aga Tsuda, et troonipärija samal ajal, mil publik teda tormiliselt terwitab, oma jalga mälestussambale toetab, ise suure põnewusega järwe olu waadeldes. Kordnik ehmus rängasti. Kas ei olnud see wiisakuseta ühe wälismaa printsi poolt oma määrdunud jalga panna mälestussamba kiwile, sinna kuhu Jaapani kuningas kord oma püha jalaga oli astunud, ise sealjuures nii rahulikult ilu nautides.

Kordnik Tsuda otsustas sarnase teotamise eest kätte maksta. Kui troonipärija, politseiülema ja kuberneri saatel Tsudast mööda läks, tõmbas see tegewusesse oma mõõga, jookšis troonipärija juure ja löi seda. Troonipärija langes meelemõistuseta maha, ta wiidi esimesse apteeki. Arst sidus haawa kinni. Õnnelikul kombel polnud haaw kardetaw. Lööja wõeti kohe wahi alla.

Warsti peale attentaadi kindlakstegemist ja üksikasjade uurimist tegi wälisminister Aaoki Jaapani saadikule Moskwas ülesandeks tsaari ees kahetsust awaldada ja läbirääkimisi pidada Wene wälisministriga.

Juba kell 3 hommikul läks saadik Wene wälisministri poole. See wõttis saadiku terawalt wastu.

Warsti peale selle wõttis tsaar ise Jaapani saadiku wastu, kellele saadik ka kahetsust awaldas. Wastused tsaari poolt olid õige häbematud.

— Ma tahan, ütles tsaar, et lööja surma mõistetaks. Kas ei ole teie sellesisulist telegrammi weel saanud?

Wana Jaapani nuhtlusseaduse järele wõib surmaga karistada ainult seda, kes isetapmise korda saatnud. Seda ei wõinud aga saadik tsaarile otse näkku öelda.

Wahepeal oli Jaapani keiser kabineti kokku kutsunud. Weel enne kui see jõudis õigeid otsusi teha, oli Jaapani keiser Kiotisse sõitnud, et troonipärijaga isiklikult rääkida. Peale selle oli kabinett otsustanud prints Arisugawat Wenemaale saata, et ta tsaariga isiklikult räägiks ja Jaapani keisri nimel wabandust paluks.

Wahepeal tuli saadiku Nishi telegramm Moskwast. Kabinett ja wanemad riigimehed astusid erakorraliseks koosolekuks kokku. Peaminister Matsukata tähendas, et kui mitte kordnikku surma ei mõisteta, siis wõimata on tsaari wiha wähendada. Peale Matsukata kõne walitses suur waikus. Siis ütles kohtuminister Jamada, wanast sõjawäelaste suguwõsast, tuntud kui osaw sõjamees, et kui keegi oma sõjariistaga Wene troonipärija kallal harjutama hakkab, on ta surma ära teeninud. Ja sellepäräst pidawat Jaapani kordnik elu ohwerdama, et Jaapani diplomaatia huwi päästetud saaks, kinni pidades põhimõttest: wäikesed peawad surema suurte eest.

Kui kohtuminister lõpetanud oli, wõttis sõna Mutsu ja seletas, et tema ei saa selle asjaga nõus olla. On ju tunnustatud põhimõte, et kohtu ees kõik ühewäärilised on. Kui nüüd erand teha ainult sellepärast, et troonipärijaga tegemist, siis kõigutatakse sellega kohtu iseseiswust ja alandatakse riigi au. Teised ministrid olid surmaotsuse poolt. Koosoleku kestusel ilmus sinna ülemkohtu esimees Kojima. Ta kuulas waikselt pealt. Minister Matsukata palus ka teda arwamist awaldada.

— Nagu teie teate, rääkis Matsukata, on kabinett ühel häälel otsusele jõudnud, et süüdlane peab surema. Ma loodan, et ka teil midagi selle wastu ei ole ja „otsuse kohaselt talitate“.

— Kas ma tohin küsida, teie ekstsellents, küsis Kojima, mis see „otsuse kohaselt talitamine“ tähendab. Lubage täendada, et kohtuniku ülesanne on oma eneše tunde järele otsustada. Nõnda kui mina ülemkohtu esimees olen, leian et ma teie arwamisega nõus ei saa olla. Nüüd wõttis kohtuminister Jamades Kojima käest kinni ja ütles: — Ma saan teie seisukorrast wäga hästi aru, aga ei või wäikeste asjadega arwestada, kui terwe riigi julgeolek kaalul.

„Ma loodan, teie saate minust aru.“

Kojima jäi oma otsuse juure kindlaks. Igasuguste abinõudega taheti tema peale mõju awaldada, et ta nõusoleku awaldaks. Katsuti isegi Kojima kaaskohtunikke meelitada. Kuid Kojima ei jätnud neid mitte silmapilguksi üksi.

Nüüd katsus kabinett oma otsust teisel teel läbi wiia. Kojima saadeti Kiotosse, kus keiser ta jutule wõttis. Sõnad, mida Jaapani keiser rääkis, olid lühikesed. Ta ütles:

— Wõta seda asja hoolikalt ja täpipealselt.

Kojima pööras Otsusse tagasi, jäädes kindlaks oma otsusele, isegi siis, kui see tema elu oleks maksnud. Weel kord kogus ta oma kohtunikud enda ümber ja manitses neid:

— Waatamata tõsisele seisukorrale, pole siiski mingit põhjust kohtu iseseiswust ohwerdada teise riigi meeleolu pehmendamiseks. Seda ütlen teile, waatamata sekeldustele, mis tulla wõiwad. Kui natuke kannatame, päästame häbaohust kohtu iseseiswuse. Ma nõuan, et teie kohtu au kõrgel hoiaksite ja kaugele jääksite igasugustest seaduswastastest kõrwalmõjudest otsuse tegemisel...

Tsuda mõisteti eluks ajaks wangi...

Wõi hinnad.

„Eta'lt“ saadud teadete järele olid wõi hinnad 2. juunil 1927. a. Londonis:

Daani wõi 170 sh. per. cwt. ehk 305 Emk. kg; U.-Merimaa wõi 165—170 sh. per. cwt. ehk 297—305 Emk. kg.

Berliinis: Importwõi 1. s. 188—195 Emk. per. cwt. ehk 336—349 Emk. kg; siseturu 1 s. 157 Emk. per. cwt. ehk 281 Emk. kg.

Kopenhaagenis: eksportööridelt saadud teadete järele: Daani wõi 284 Dkr. kg ehk 285 Emk. kilogramm.

Märkus: Wälisturu hinnad on mõistetawad importööride ja suurkaupmeeste wahel.

Eksportööride arwamise järele oleks praegune 1. sordi wäljaweo wõi madalam ostuhind Tallinnas 250 mk. kg eest. Hind on mõeldaw wõi eest, mis sisse tulnud 28. maist — 8. juunini 1927. a. Tendents waikne. Kontrolljaam.

*

Lätis on nõudmine omakaswatatud tubaka järele wäga suur. Mõned põllumehed on wiimasel ajal üle läinud tubakakaswatamisele. Kuramaal on mõnel põllumehel juba 10 wakamaa suurune tubakapõld

Uute riikide osa maailma kaubanduses.

Ilmasõja järele tekkinud majanduslised raskused on sundinud suurriike süüdlast otsima, et kelle süü pärast on praegu majanduseline seisukord ennesõjaaegsest raskem. Üks osa süüst weeretatakse arusaadawal wiisil sõja peale. Kuid sellest on nagu wähe weel. Leiseks süüdlaseks peetakse sõja järele tekkinud uusi riikisid, kes majanduslist läbikäimist raskendawat.

Kas wastab see oletus tõele?

Kui wastawaid maailma kaubanduse kohta käiwad andmeid waadelda, siis näeme, et see oletus on tõesti tuulest wõetud, nagu wõiks praeguste majandusliste raskuste põhjusteks üks osa uute riikide peale weeretada.

Uute riikide osa maailma kaubanduses on praegu järgmine.

Austria-Ungria importeeris kaupa wiimasel aastal enne sõda 3509 milj. kuldkrooni wäärtuses. Uuesti sündinud riikide üldsissewedu oli 1925. a. 6579 milj. kuldrubla. Kui sellest summast nende riikide omawahelist sissewedu maha arwata, mis 2169 milj. kuldkr. moodustas, siis selgub, et Austria keiserriigi territooriumil sündinud riigid 1925. a. 901,2 miljoni kuldkrooni wõrra rohkem importeerisid kui Austria 1913. a.

Wenemaa sissewedu oli 1913. 1374 milj. kuldrubla. Nõukogude Wenemaa ja tema territooriumil tekkinud riikide ja riigi osade (nagu Balti riigid, Soome wälja arwatud, Bessaraabia ja osa Poolast) sissewedu oli 1925. a. kokku 1257 milj. kuldrbl., tähendab 8,5 protsl. wõrra wähem. Sellest arwust langeb Nõukogude Wene peale 737 milj. tšervon. rbl., teiste riikide ja riigi osade peale 520 (nende riikide omawaheline kauplemine maha arwatud). Nende arwude wahekord on silmapaistew ja palju ütlew.

Nõukogude Wenemaa oma 140 milj. elanikkude arwuga on umbes ühe kolmandiku wõrra rohkem sisse wedanud, kui temast lahku löönud territooriumid, kus elanikkude arwu 22.8 miljoni ümber arwatakse. Teiste sõnadega: 18 protsl. ennesõjaaegsest Wenemaa elanikkudest on kõigist 29 protsl. wõrra wähem importeerinud, kui Nõukogude Wenemaa.

Kindlasti wõib öelda, et kui uute riikide territoorium kuuluks praegusele Wenemaale, et ta tarwitaks siis palju wähem kaupa, kui praeguse korra juures see maa-ala tarwitab. Maailma kaubandusele, kui terwikule, on uute piiride tekkimine sel juhusel küll paremuseks.

Kolmas riik, mis peale sõda end muutis — on Saksamaa. Saksamaa wäljawedu Austria-Ungarisse oli 1913. a. — 1104 milj. mk. Peale sõda tekkinud territoriumeid mitte arwesse wõttes, wõis wäljawedu 1025 milj. peale arwata. 1925. a. oli Saksamaa wäljawedu uutesse riikidesse 1018 milj. mk., tähendab, umbes sama palju. Kui aga arwesse wõtta, et Saksamaa wäljawedu 1925. a. 6 protsl. wõrra wähem oli kui 1913. a., siis kaswab uute riikide osa, missugused proportsionaalselt niiüd rohkem Saksa kaupa tarwitawad kui siis, kui nad wõõrale organismile kuulusid.

Samasuguseid järeldusi wõib teha Wenemaa-Saksa kaubandussuhetest enne ja peale sõda. Saksamaa wäljawedu Wenemaast lahku löönud territooriumidesse oli 1925. a. — 266,7 milj., Nõukogude Wenemaale — 250. Tähendab, 18 protsl. ennesõjaaegsest Wenemaa elanikest on 6,7 protsl. wõrra rohkem Saksa kaupa tarwitanud, kui need 82 protsl., mis praegu N.-Wenemaa alla kuuluwad.

Saksamaa wäljawedu N. Wenemaale (praegustes piiridesse oli 1913. a. — 580,2 milj., 1925. a. — 250 milj. Seega on ta 57 protsl. wõrra langenud. Saksamaa wäljawedu Wenemaast lahku löönud territooriumidesse oli 1913. a. — 300 milj. (umbkaudne arw), 1925. a. — 266, seega langes ainult 11 protsl. wõrra. Ka see on tõenduseks, et nende maa-alade poliitiline wabanemine Wenemaa alt, waatamata selle peale, et ta uusi piire ja tollibarjääre löi, on maailma kaubandusele ja Saksamaa wäljaweole Idasse ennem küll kasulik kui kahjulik.

Mitte uute riikide tekkimises ei seisa pahe, millega Saksamaa wäliskaubandus wõitlema peab. 1913. a. oli wäljawedu kõikidesse Euroopa riikidesse — 7.679,9 milj., 1925. a. — 6395,9 milj. Nõnda siis kaubanduses puudujääk umbes 1,2 miljardit. Selles olemat jällegi uued riigid oma tollipiiridega süüdi. Kui meie aga Saksamaa wäliskaubandust üksikasjalisemalt waatleme, siis saame sellest kogunisti teise pildi.

Sel ajal oli Saksamaa wäljawedu Lääne-Euroopa riikidesse (Inglismaale, Prantsusmaale, Belgiasse, Itaaliasse, Portugaliasse) 1913. a. — 3225,9 milj. mk., 1925. a. — 1726,5 milj. mk. Isegi Saksamaa territoriaal kaotusi arwesse wõttes, on kaubandus nende riikidega 43 protsl. wõrra kahanenud. Selles seisabki Saksamaa majanduse laienemiswõimaluste puudus. Kui Saksamaa oma wäljawedu ülaltähendatud Lääne riikidesse nii kõrgele astmele wõiks wiia, kui see uuesti sündinud riikidesse on, läheneks Saksamaa wäljaweobilants 1913. a. omale.

Kõik need andmed näitawad selgesti, et mitte uute riikide tekkimine Lääne-Euroopa riikide, iseäranis Saksamaa, ekspordi raskustes süüdi ei ole. Just wastupidi, kui neid riike ei oleks, suurenekid raskused ehk weelgi. Wabakaubanduse pooleldajad ülihindawad uute tollipiiride mõju ja sissewoo raskusi uutesse riikidesse.

Meie saame wäga hästi aru, et suured tööstusriigid näekid heameelega, et tollipiirid kaotkid, et nad wõikid wabalt oma tööstuse saadustega neid riikisid üleujutada. Praegused tollipiirid ei lase aga sellel sündida. Sellest see seletuski on pärit, et uute riikide pärast on praegu üldine majandusline seisukord raske. Kuid nagu me andmete waral töendasime, ei ole mingisugust alust uusi riike selles süüdistada.

Mälestusmärk Willem Paklerile.

Eesti tarwitajate ühistegewuse algataja Willem Pakleri mälestuseks walmistatakse talle Tartus mälestusmärk, milline juba peaaegu walminud.

Mälestusmärk asetatakse Willem Pakleri hauale Wõru surnuaial. Mälestusmärki tahetakse pidulikult awada Eesti ühistegewuse 25 a. juubelipäewal — 19. juunil s. a.

Wõrus keldrid wett täis.

Wiimaste suurte wihmade järeldusel on wesi Wõru ümbruses tõusnud äärmiselt kõrgele, isegi kõrgemale kui kewadise suurwee ajal. Wõrus on madalamatel tänawatel keldrid kõik wett täis. Järweäärsed paadilad on kõik wee all. Ka tänawu kewadel ehitatud uus „Itaalia“ sild on kohati wee all. Wõru spordiplats on wihmade tagajärjel muutunud täielikuks porimülkaks.

Harjumaa Rahwaülikooli Selts algab tegewust.

Möödunud aastal asutatud Harjumaa rahwaülikooli selts ei suutnud seni mitmesuguste takistawate asjaolude tõttu alustada aktiiwset tegewust. Peeti waid läbirääkimist põllutööministeeriumiga tulewase rahwaülikooli koha ja ruumide asjus. Selles asjas on ministeeriumilt teatud wastutulekut loota, kuigi koha leidmisel walik õige wäikseks on jäänud. Kuid normaal-rahwaülikooli käimapanemiseks ligemal ajal on wähe wäljawaateid, sest puuduwad esijoones ainelised wõimalused. Sellepärast otsustas seltsi juhatus eelolewast sügisest peale hakata korraldama üksikutes kohtades, kus seks wõimalused, kuni paarikuulisi rahwaülikooli kursuseid. Õppekawas on esialgu ette nähtud järgmised ained:

Põllumajandus ja karjakaswatus — 50 tundi, aiandus ja mesindus — 10 t., ühistegewus — 6 t., kodulindude pidamine — 5 t., kodanikuteadus — 10 t., ajalugu — 15 t., kirjandus — 15 t., seltskondlised mängud — 7 t., laul — 10 t., näitemäng — 10 t., käsitöö — 40 t., majapidamine ja toiduwalmistamine — 30 t., taluraamatupidamine — 10 t., wabaharidustöö korraldus — 7 t.

Peale selle olekšid õpilaste referaadid läbirääkimistega ja waieluskoosolekud meie ühiskondlise elu küsimuste üle.

Esimesed sarnased kursused on kawatsus korraldada Alu ja Kose-Uuemõisas 8. jaanuarist 1928. a.

Lektoriteks on kawatsus kutsuda wastawaid eriteadlasi ja wilunud koolimehi.

Praegu on seltsil eeltööd käimas aineliste wõimaluste muretsemiseks. On muuseas kawatsus korraldada korjandust ja loterii-allegrid.

Tulutoow kirjastus.

Meil kaewatakse sagedasti, et kirjastamine ennast ära ei tasu. Mitmed ettewõtted ongi meil pankrotti jäänud. Soomes näiks mõni kirjastus hästi õitsewat. Hiljuti pidas kirjastusühisus Otawa oma aastakoosolekut. Seal selgus, et kirjastatud aasta jooksul 257 teost ehk 51.111 lehekülge kirjastanud. Osanikkudele määrati 13½ protsl. diwidendi, peale selle tagawara lahastusse 400.000 marka ja elatusrahastusse 150.000 mk., lõpud siirati kasu ja kahju arwele.

Toimetusele saadetud kirj.

W. a. „Postimehe“ toimetus.

Teie lugupeetud lehes 1. juunil s. a., nr. 147, ilmus õpetaja P. Truusmanni walimise puhul Petserimaa koolinõunikuks walimise kirjeldus, kus muuseas õp. Truusmanni isiku kohta awaldati, et tema olewat wenemeelne.

Sellepärast palub teid Wõru õpet. liidu juhatus teie lehe lähemas numbris nimetatud sõnumi ümberlükkamist awaldada:

Wõru õpetajate liidu juhatuse korralduses olewad andmed õp. P. Truusmanni ülewalpidamise ja tegewuse kohta nelja aasta jooksul Wõrus ei luba kuidagi põhjendada, et mainitud õpetaja kuuluks wenemeelsete hulka.

Kõige austusega

Wõru õpet. liidu otsuse põhjal 2. juunil s. a.

Liidu sekretär (allkiri).

Kultuurilise lähenemise sihis.

Jutuajamine Saksa prof. dr. Schücking'iga.

Saksa teadlaste seas, kes hiljuti Tartut külastasid, wiibis ka Saksa riigipäewa demokraatlise rühma liige ja tuntud autoriteet rahwuswaheliste küsimuste alal prof. dr. Schücking. Külalise aeg on päewakorraga seotud. Siiski leiab ta loengu wahepeal wõimaluse jutule wõtta ajakirjanikku, et reisi sihtidest ja muljetest kõnelda.

„Meie sõidu eesmärk?“ algab ta lahkusega, mis esimesest silmapilgust peale hästi tunneb kui sakslased wälismaad. Eriti wõime seda öelda wäikeriikide kohta, kes ilmasõja tagajärjel iseseiswate rahwaste perre astunud. Wiimaste aastakümnete sündmused on politilistes waadetes suuri muudatusi tekitanud. On makswusele pääsenud seisukoht, et wäikesed rahwad suurte rahwaste jõupoliitika mängukannideks olla ei tohi. Wõitmise politika asemele kerkib rahwaste eneseemääramise põhimõte. See põhimõte on ka Saksamaal läbi löönud. Saksamaa on loobunud Bismarcki aegsest jõu politikast. Saksa wabariigi põhiseadusse — Weimari konstitutsiooni on üles wõetud põhimõte, et Saksa riik ühtki teist rahwust wastu selle tahtmist enese külge liita ei tohi. Nii esineb rahwaste eneseemääramise põhimõte Saksa wabariiklise riigikorra orgaanilise osana. Sama põhimõte on mõõduandew ka Eesti wabariigi loomisel. Seepärast on meil eriti huwitaw tutwuneda Eestiga kui rahwusriigiga. Tahame koguda isiklikke muljeid Eestist, tema elust, tööst ja arenemisest, eriti Eesti rahwa eduvammudest teaduse ja kultuuri alal.

See on esiteks.

Kuid meie eesmärk ulatub weel kaugemale. Oma külaskäiguga tahame sidemeid luua Saksa ja Eesti teaduse ning nende esitajate wahel, mis mõlemi rahwa waimliseks ja kultuuriliseks lähenemiseks kaasa aitawad. Olen üllatud lahkest wastuwõtust, mis meile Eestis osaks sai, eriti Tartu ülikooli rektori ja professorite poolt. Mul oli wõimalus tutwuneda Eesti kõrgema õppeasutusega ja ma wõin öelda, et teie teadusliku töö wõimaluste ja traditsioonide poolest palju paremas seisukorras olete kui mõned teised noored riigid. Teie ülikooli raamatukogu on rikkalik, sisaldades eneses palju wäärtuslikke teoseid, teil on olemas wastawad ruumid ja sisseseadeed. See on tähtis alus, mida igal pool olemas ei ole.

Südamlikku wastuwõttu Eestis ära märkides, awaldan tõsist soowi, et teadlased omakord Saksamaad külastaksid. Eesti professorid wõiwad kindlad olla, et nende külaskäigu-loengud Saksamaal samasugust sooja wastukaja leiawad. Erilist heameelt teeks see Saksa teaduse esitajatele.

Lugupeetud teadusemehele tuletatakse meelde, et teda loeng ootab. „Wiin Eestist kõige paremad muljed kaasa“, tähendab ta lahkudes. „Olen üllatatud täpsusest ja puhtusest, mis Eesti raudteel walitseb“.

Teadusmeeste austamine Soomes.

Helsingi ülikooli pidustused.

Helsingi lehed toowad ikka weel kümnete kaupa pilte ja lehekülgede kaupa kirjeldusi ülikooli haruldastest pidustustest, millest kogu Soome ülemuski osa wõtnud, wälja arwatud haigusе pärast ilmumata jäänud riigipresident Relander, kelle proua aga saabunud. Kogu Helsingi awaldas suure pidupäewa muljet. Pidu algas aulas orkestri mänguga ja lauluga. Ülikooli rektor esines punases sammetkuues. Promootor professor Ramsay pidas kõnesid Soome, Rootsi ja Ladina keeli. Esimese kõne järele pandi esimesele magistrile teadusliк küsimus — wõiksime ütelda eksami küsimus — wastamiseks ette. Selle peale said magistrid ja rõõmumagistrid förmusse ja diplomi. Magistritele järgnesid doktorid. Dr. Takolander pidi küsimuse peale „Kas esines Soomes juba 1800 esimesel poolel pedagoogilis-realistlisi wooluside?“ põhjendatud wastuse andma. Nüüd loeti promoweerituid doktorite ja audoktorite nimed ette, kusjuures promootor ütles: „Annan teile kübara, — wabaduse märgi, mis näitab, et omanik saanud tasaarwuseks rahwuslaseks uurimuse wabariigis. Annan teile mõõga, waimliste relwade sümbooliks; neil relwadel peab uurija kaitsema seda, mida ta õigeks ja heaks tunnistab. Wiimaks annan diplomi, milles teaduskond tunnistab teid kõrgesti õppinute piiri liikmeks.“ Tohtritele peetud kõnes ütles promootor, et audoktori nimi antakse teaduslikelt eriti wäärtuslikkude uurimuste ehk muude teaduse heaks tehtud teenete alusel ja lisas siis juure: „Neist nimetatagu kõige pealt wõõramaalast, Kalewala kõlkijat Eesti keelde, professor M. J. Eiseni, oma rahwa waimlise ärkamisaja weteraani, kes korjamisega, trükist awaldamisega ja rahwa muinasluule uurimusega on suure teene awaldanud Soomegi teadusele.“ Edasi nimetati teiste audoktorite teeneid.

Pidustuse lõpul lauldi „Mu isamaa mu õnn ja rõõm“ ja mindi siis ilma pealisriieteta, nagu aulas oldi, üle laia wainu Nikolai kirikusse jumalateenistusele. Kirikust wälja tulles ruttasid noored magistrid, pärjad peas, pärjapunujad kõrwal, autodega linna endisi oma toreduses näitama.

Õhtul algas ülikooli maias pidusöök, kus kümnete kaupa kõnesid peeti. Doktorite primus Takolander kõneles rõõmumagistritele ja audoktoritele. Oma ütlemata ilusas kõnes, kus ta igaüht audoktori meele tuletas, rõhutas ta eriti Eesti professori M. J. Eiseni tööd Kalewala eestistajana. Seitsmekordne elagu! järgnes audoktorite auks kõnele. Alles wastu hommikut lahkuti pidusöögilt.

Wiimane — kolmas — pidupäew oli lõbuse pühendatud. Maigistrid oma pärjapunujatega wõtsid lõbusõidu saarestikku ette. Õhtu peeti tore pall rikkutlimajas.

Lätis põtrade kaswatus teokstil.

Läti metsateadlane A. Merwe kawatseb sisse seada laialdast sugupõtrade kaswatust. Selle sihiga palus tema Walga maakonna maakorralduse komiteelt 60 ha Augu soost. Sinna tahab ta põtrade kaswatust sisse seada. Kuue aasta pärast lubab ta Läti metsadesse lasta 10 sugupõtra. Et Läti naaberriikides, eriti Poolas ja Leedus, põtru sugugi ei ole, siis awanewat wõimalus neid sinna eksporteerida.

Järwamaa õpetajate päew.

Järwamaa õpetajate liit korraldab 11. ja 12. juunil s. a. Järwamaa õpetajate-päewa; ühes sellega peab ta ka oma 10 a. juubelipäewa.

Õpetajate-päew algab 11. juunil kell 1 p. Paides, ühisgümnaasiumi ruumides, ja lõpeb 12. juunil kell 3 p. l.

Kawas on referaadid: „Eesti keel õppeainena koolides“ — ref. mag. J. Wäinaste; „Aeglugu ja kodanikuteadus koolides“ — ref. M. Wälbe; „Kutsealalisest liikumisest“ — ref. J. Piiskar; — „Ülewaade Järwamaa õpetajate liidu tegewusest“.

Mis on ALLIK?

Õnnefilm.

Monita Eweri romaan. 38

Algus läks hästi ning George kõneles telefonitorusse:

„Siin, Ripley kirikumõis. Ma kõnelen krahwinna d'Alfieri nimel; ta laseb mr. Hermannile teatada, et ta täna õhtul temaga kohata ei saa, kuna ta oma haige onu, auwäärt härra Thomas Evans'i juure on kutsutud. Ma tänan teid.“

Kuid lõpp ei läinud enam nii libedalt. Hermann kõlistas — ta oli wäga halwas meeleolus — ja käskis oma sekretäri ühe numbri wälja kutsuda. Siis wõttis ta kuuldetoru. „Birkenbright? Olete Hiram? Mul on teile midagi isiklikku kõnelda. Kas teie ei sõidaks minu juure?“

Weerand tunni pärast oli Hiram K. Birkenbright Hermanni juures.

„Tere hommikut, härra“, ütles ta.

„Hommikut“, wastas Hermann lühidalt. Siis otsis ta lauasahtlist ühe päewapildi. See oli üleswõte jõe-lõbusõidust.

„Olete kunagi contessa d'Alfierist kuulnud?“

„Ei, härra.“

Hermann alatas pildi üle laua nooremehe kätte.

„Ta elab Ritzis. Wõlgneb mulle suured summad. Wälgige teda paaril lähemal päewal ja teatage mulle täpselt, kus ta käib.“

Birkenbright tõusis püsti. „Olen nõus“, ütles ta. Ta peitis pildi tasku. „Head päewa, härra.“

Samal ajal astus Mayne Newbringtonis rongilt maha. Ta terwitas Arkwrighti. „Hallo, mu noormees — ja olewat telefoneerinud. Mis on juhtunud?“

Arkwright wõttis Mayne paki ja nad astusid autosse. „Sõitke minema“, ütles ta autojuhile.

„Noh?“

„Selistasin sulle isiklikes asjus. Bales wõib kõige eest hoolitseda — ja siin mängime murutõnist ja nii edasi: wäike muudatus on sulle tarwilik.“

„Mis on, Bobbie? Miks sa ei kõnele?“

Arkwright sammus paar minutit warjides edasi. „Ma ei jõudnud enam kannatada“, ütles ta siis. „Ma pidin sulle midagi kõnelema.“

Aga taewa pärast — mis on juhtunud? Sinuga pole kõik korras! Sinu ema —?“

„Kuula mind“, ütles Arkwright, „ma jutustan sulle kõik. Ja ja mõistad mind! Ma tahan sulle sellest kõnelda, sest et ma kõnelema pean, ja mul pole kedagi, kellele ma sellest wõiks kõnelda. Ja siis jätame selle asja lõpulikult kõrwale.“

„Kuradi nimel, kellest sa siis ometi kõneled?“

„Meie kahekesi olekšime wiimasel ajal peaaegu tülli läinud. Meie pole selle asjaga küll palju tegemist teinud, aga sa mõtled, et ma mõni loll olen... ja ka mina ei mõtle sinust kõige paremat.“

Mayne'il oli nüüd kõik selge. „Selle tüdruku pärast?“

Arkwright noogutas pead. „Sa mõtled, et ta on meestekütt. Arwad, et ta tahab mind enesele meheks püüda. Kuid paari päewa eest naeris ta mind mu abieluettepaneku pärast wälja.“

„Aga...“

„Palun, Victor, ärgem kõnelgem enam sellest. See on nüüd kõik mööda. Ma arwasin, et ma temale siiski midagi olin, kuid eksisin. Noh, ma ei taha teda enam tülitada. Kõnelsin weel ainult sulle sellest ja nüüd olgu unustatud kõik. Teeme jälle aukosid edasi. Täna mängime paar partiid murutõnist. Ja õhtul kõneleme mootoreist.“ Ta waikis silmapilgu. „Neetud lugu, Victor, kui see mitte tema poleks, wõiksin ma tema unustada! Aga ta naeratus, Victor! Ta... Ma olen hirmuäratawi idioot. Kõnele mulle parem uutest õlilahutajatest.“

Mayne tegi kõik, et Arkwrighti lohutada.

Gerard Strectil algas jälle kibe tööpäew. Weston, kellele sõbralik ümberkäimine julgust andis, tõusis woodist ruttu üles. Ta oli kahtlemata weel natuke kange, kuid Jim leidis, et ta ateljee-üleswõtteks tööle wõib asuda, ja muretses talle kepi. Ning seega olid kõik asjad jälle suurepäraselt korras ja „hea wana Weston“ kodunes ruttu.

George oli otsusele jõudnud, et on parem, kui Cynthia Swifti seisukorrast midagi teada ei saaks. Ta leidis oma wangi wäga halwas meeleolus. Neskpäewal tuli tal meele, et tal habe ajamata. Ta läks magamiskambri ja tundis, et ta käsi Swifti põletawate pikkude all wärises: ta habemeajamise katsel ei olnud mingisugused tagajärgi. Ta ruttas wälja ja lõi ukse enese järel kinni. Ta ei tahtnud sinna enam muul ajal tagasi minna, kui ainult wangile toitu wiima.

Õhtul olid mrs. Watts ja ta tütar ühes Gerald Alleniga Cornet House'is luuramiskäigul. Anne Watts sõi shokolaadi ja kooke, mrs Watts aga jõi kanget õlut. Ja Allen oli weidi närwiline, sest otsustaw silmapilk oli lähedal.

„Nagu ma ütlen, nii ka on“, kõneles mrs. Watts, „nagu ma ütlen, nii ka on: Phyllis on mõnest küljest tubli tüdruk. Kuid ta kiialdab. Nüüd aga ei taha ma enam pealt waadata, kuidas ta rumalusi teeb. Kas pole tõsi, mr. Allen?“ Ja auwäärt proua silmad läikisid kindlameelselt.

„Ma olen kindel, et teie ta lollusi enam nägema ei saa, mrs. Watts“, ütles Allen wäga leplikul toonil.

Anne waatas talle õrgilt otsa. „Teie olete wäga õrnatundline, eks?“

„Ma tahan ema õiguste eest wahwel olla“, ütles mrs. Watts ja Allen kartis, et ta nende õiguste eest juba siin, restoranis, wälja astub.

Huwitawa jutu sekka kuuldus äkki tasane hüüe:

„Mr. Allen!“ Cynthia oli märkamatult sisse tulnud. Allen tõusis püsti.

„Siin ta on!“ hüüdis ta wõiduröõmsalt. Nüüd pidid nad lõpuks ometi rahul olema! Kellel maa peal wõis olla weel mingi muu kui lõpmatu uhkuse tunne, tohtides seda jumalikku olewust oma tütreks nimetada.

Mrs. Watts waatas Cynthia otsa. „See ei ole meie Phyllis“, ütles ta pahaselt ja ühtlasi kergendatult.

Cynthia silmitses mrs. Watts'i, tuges laua najale ja sosistas hingetult:

„Oskate teie juustu lõigata?“

Kolmaskümnes esimene peatükk.

Põgenemine.

Kui George lõuna ajal oma wangi juurest lahkus, jäi ta habemenuga lahtiselt pesulauale. Kogu päratlõunat mõtles mr. Swift ainult sellele habemenoale. Kui õhtu saabus, kirgas päike ta teral. Täiesti punaselt! Ta wõib olla wäga teraw! Ja wäljas awatlesid majade kakused.

Nella wiie ajal tõi George teed ja natuke söögipoolist. Ta wabastas mr. Swifti käed ja seisis kogu aja tema juures. Swift oli tõepoolest halletsemiswäärses seisukorras ja George'ile olid lõpmatu wastikud ta wangimajaülema kohustused. Üks sõna Swiftilt — ja ta oleks waba! Kuid George ei tahtnud esimesena kõnelda, kuna Swiftil selleks julgus puudus, kartes uuesti räti suhutoppimist. Ta näitas waid tunnualt punastele triipudele oma liikmetel ning George tõmbas köied neist kas natuke allapoole wõi ülespoole — ja laskis nad weidi lõdwemale. Lahkudes pöördus ta ümber ja naeratas. „Ärge seda wäga tõsiselt wõtke. Laupäewal lasen teid wabaks. Siis pole meil enam midagi karta.“

Swift nähtawasti ei pööranud nendele sõnadele suuremat tähelepanu. Kuid ometi ei keinud nad talle headmeelt: oli ju kindel, et ta midagi ette peab wõtma! Ta ei wõinud rahulikult laupäewani oodata. Tal oli suur rahasumma kaalul, ta ei tohtinud seda saaki nii kergesti käest libiseda lasta. Ning — ta tahtis kätte maksta.

George läks wälja. Ta oli wäga rusutud meeleolus. Talle näis, kui oleks ta raske kuriteo korda saatnud. See waewas rängalt ta südametunnistust. Kuid ta kahetsustunne oli siiski nõrk wõrreldes selle liigutawa stseeniga, kus Weston miljonäri tütre oma wanematele tagasi wiis, iseäranis, kui silmas pidada, et George selles stseenis isa-osa etendas.

Swift arwas, et George õhtusöögilt enne kella üheksat tagasi ei tule, wõib olla — enne kümmet. Ta meeleolu polnud enam kõige pahem. Ning kui George nüüd ta näoilmet oleks näinud, oleks ta teda uuesti põlata wõinud. Swift silmitses oma köidikuid. Ta oli mehi näinud, kes end paari wasetükikesega tugewatest ahelatest olid wabastanud. Ja tõepoolest oli ometi paremaid wahendeid kui wasetükk. Kui ta ainult ühe käe wabaks saaks, oleks kõik muu naljaasi. Siis saaks ta habemenoa haarata ja kõis ta ümbert oleks silmapilkselt läbi lõigatud. Ta pöörles ja rabeles maas. Köied olid lõdwemini ta ümber kui alguses. George oli wilunud kinni siduma rohkem filmi- kui tõelikke kesine. Ta oli mõelnud, et selleşt Swifti hirmutamiseks küllalt on. Swift silmitses nüüd uuriwa pilguga oma köidikuid. Aja jooksul wõis ta selleşt asja saada. Tal oli ju aega. George askeldas wäljas. Swift kuulis teda ateljees wasardawat ja komandawat. Ja Jim kõneles Westoniga. „Suur jumal — inimene, mängige ometi kirglikumalt! Pidage meeles Reomeod, Abälardi!

(Järgneb.)

Mida jutustawad Warssawi linnawalimised?

Jutustada Warssawi linna omawalitsuse walimistest, mõtleb nii mõnigi lugeja, on asjata, kuna need ju kedagi suurelt ei huwita. Ja lugejal on osalt õigus, sest harilikult, kui omawalitsuste walimised järgnewad parlamendi omadele, ei ole neil niisuurt politilist tähtsust, et nad wälismaal pikemat käsitamist wääriksid.

Kuid käesolewal juhusel on meil tegemist erandiga. Ei tohi unustada, et Warssawi linnawalimised olid esimesed, mis Poolas peale Pilsudski wõimuletõusmist peeti. Demokraatlistes riikides peegeldub rahwa meeleolu ja meelsus walimiskasti kaudu ja kuigi politilised rühmitused omawalitsuste walimiste juures parlamendi walimiste omadest erinewad, on siiski wõimalik neid teatawa täpsuseni ühesuguste üldgruppide alla wiia. Iga omawalitsustegelane on wiimati ju enamasti ka mõne politilise erakonna liige, nii et ikkagi wõime saada umbkaudse ettekujutuse selleşt, kas rahwa meeleolu peale 13. mai pööret paremale wõi pahemale poole on nihkunud. Teiste sõnadega: kas Pilsudski oma minewa-aastase sammuga on wõi ei ole pooleldi wõitnud.

Walimiswõitlus kandis ägedat iseloomu. Kõik wõtted, lubatud ja keelatud, olid tarwitusele wõetud. Nii mõnigi katsus oma seisukohta teisele rusika wõi wembla abil arusaadawaks teha. Kuid domineerisid muidugi lubatud abinõud: lendlehed, plakatid jne.

Üks ajakirjanik, kes huwi tundis küsimuse wastu, kui palju raha peale walimisi Warssawi prügikastidesse pillati lendlehtede ja teiste trükitööde näol, tuli hämmastawale otsusele: mitte wähem kui 760.000 zlotty (30 miljonit Emk.)! Walimised üldse läksid ligikaudu 900.000 zlotty maksma.

Osawõtt walimistest oli umbes 60 prots. Nimekirjade arw 27. Wõitlus koondus peaasjalikult kolme nimekirja ümber. Üks neist parempoolsete oma, kandis eriti kõlawat ja külgetõmbawat nime — „Poolaluse kaitse komitee". Siia oli koondatud kõik parempoolne element, wäljaarwatud monarhistid, kes ise oma nimekirjaga esinesid, saades kõiges 507 häält. Wõime seda „Poolaluse" nimekirja hüüda Pilsudski wastaste omaks. Ta sai 118.643 häält, seega umbes 1/3 antud häälte arwust. 120-nest kohast wõitis „komitee" 47 kohta. Teine nimekiri, Poola sotsialistide oma, sai 71.979 häält ehk 28 kohta.

Kolmas nimekiri „Linnamajanduse terwendamise komitee" toetus peaasjalikult Poola tööliskonna jõududele. Häälte ja kohtade arw wastawalt 40.673 ja 16. Poola töörakonda tuleb lugeda keskerakonnaks, mis lähemal seisab sotsialistidele kui parempoolsetele.

Tähelepanu äratab Poola demokraatliste erakondade häälte juurekasw. Endises wolikogus oli parempoolseid üle poole, nüüd aga wähe rohkem kui 1/3. Tähendab, Poola kodaniku meeleolu on pahemale poole nihkunud. Tulewaste parlamendiwalimiste seisukohalt küllalt tähtis asjaolu. Sarnast wõimalust nägi Pilsudski juba minewal aastal ette. Kahtlemata oli meeleolu tol ajal weelgi pahempoolsem ja parlamendi walimiste wäljakuulutamine oleks kergesti pahema tiiwa wõiduga lõppeda wõinud.

Eksiarwamiste ärahoidmiseks olgu tähendatud, et niihästi sotsialistid kui ka töörakondlased Poola iseseiswuse platwormil asuwad.

Mis aga tänawustele Warssawi linnawalimistele wälismaal erilise kuulsuse walmistas, see oli kommunistide kihutustöö haruldaselt rikkalik wili. Kui kommunistid seda wilja ise maitsta ei saa, siis wõlgneb Poola pealinn selle eest tänu walimiste komiteele, kes nimekirja õigel ajal tühistas. Siiski otsustasid kommunistid meeleawalduse otstarbel walimistest osa wõtta. Ja nende „jõudemonstreerimise" tagajärjed olid üllatawamad kui paljud arwata wõisid. Kokku tühistati 66.578 hääletuse sedelit.

Isegi siis, kui makswatele nimekirjadele antud, kuid wormilistel põhjustel tühistatud sedelite protsenti õige õrgelt hinnata, peaks kommunistide arwele wähemalt 50.000 langema. Teiste erakondadega wõrreldes on see küllalt suur arw, seda enam, et paljud kommunistid „meeleawalduseşt" arwatawasti eemale jäid. Selles peegeldub kahtlemata suurlinna laialiste hulkade rahulolematuse tunne, millele demokraatline walimissüsteem waba awalduse wõimaluse annab.

Kuid sellega on ka kommunistide „wõidu" tähtsus ja ulatus ära määratud. Täiesti ekslik oleks arwata, nagu wõiks samasugune nähtus korduda üleriiklises masstaabis üldwalimiste ajal. Nagu igal pool, nii asuwad ka Poolas kommunistide kahtsid suuremates linnades, kus majanduslised raskused massides radikaliseerimist hõlbustawad. Katsed kommunismi laiematesse hulkadesse istuda, põrkawad paratamata maa alalhoidliku meeleolu wasku. Alalhoidlik, kuigi mõõdukalt pahemale poole kaldum maa, käremeelne linn — see oleks järeldus, mida Warssawi walimistest wõime teha.

Kolonel Siegfried Pinding 50-ne aastane.

8. juunil pühitseb üks meie esimese rahwuswäeosa wormeerijatest, wabadussõjaaegne 2. diwiisi ülema abi, Wabadusristi Wendade Ühenduse looja ning kauaaegne esimees, erukolonel Siegfried Pinding Tartus oma 50-aastast juubelit.

Siegfried Pinding sündis Tallinnas 8. juunil 1877. aastal. Oma üldhariduse sai ta Tallinna Aleksandri gümnaasiumis, mille kuus klassi lõpetas. 1894. a. astus wabatahtlikuna Wene sõjawäeteenistusse; 1897. a. lõpetas Peterburis Wladimiri sõjakoolt 1. järguga, ülendati alam-leitnandiks - ja määrati Tallinna 89. jalawäe Walgemere polku nooremaks ohwitseriks. Wabatahtlikult läks 1904. a. Wene-Jaapani sõtta, kus talle lahingutes ülemäidatud wahwuse eest Püha Anna ordu 4. järgu ja Püha Stanislause ordu 8. järgu aumärgid annetati. 1905. a. ülendati ta staabi-kapteniks ja peale sõja lõppu tuli oma endisesse wäeossa tagasi. 1908. a. sooritas katsed sõjawäe intendandi akadeemiasse ja 1912. a. määrati Tallinna sõjawäe haigemaja majandusülemaks.

1915. a. maikuul sõitis wabatahtlikult wäerinnale, kus ta 10. jalawäe Ule-Ingerimaa polgu pataljoniülemaks nimetati. Kuu hiljem sai ta Kurse alewi juures waenlase püssituuliga peast haawata, kuid jäi riwisse edasi ja wõitles kuni lahingu lõpuni kaasa. Selle eest annetati talle Püha Anna ordu 3. järgu aumärk. 7. oktoobril samal aastal sai ta Sopanowi küla juures wastaseraskesuurtükituuli läbi põrutada, kuid jäi riwisse edasi, mille eest sai autasuks Püha Stanislause ordu 2. järgu aumärgi. 1916. aastal ülendati ta alam-polkownikuks; 24. mail 1916. a., Radziwilowi suunas waenlase wäerinna läbimurdmise eest ülendati ta 1917. a. jaanuaris polkownikuks (koloneliks).

12. aprillil 1917. a., wiibides puhkusel Tallinnas, määrati ta merekindluse komandandi poolt Eesti rahwuslisi wäeosi wormeerima. Sama aasta maikuul, kui tolleaegne sõjaminister Kerenski ainult üht Eesti rahwuslist polku wormeerida lubas, andis ta sellekohasel ettekirjutusel 1. Eesti polgu 11. mail polkownik Tõnissonile üle. Selle järele teenis ta esiti Wene wäes ja hiljem Ukrainas, kus piirirwalwet wormeeris.

Ukrainast lahkus polkownik Pinding 1919. a. weebruaris ja ruttas kodumaale, kus sel ajal kibe wõitlus punastega käimas oli. 10 märtsil 1919. a. nimetati ta 5. Rakwere jalawäe polgu ülemaks. Tema asjatundlise korralduse tõttu sai see üheks tugewamaks ja lahinguwõimulisemaks polguks 2. diwiisis, millega ta 23. ja 24. mail hiilgawad ja koguni otsustawad löögid andis Lõuna-wäerinnal punastele, läbi murdes waenlase wäerinnast, walluktades Peski ning Litowitsi küla ja Irboska raudteejaama, seal Eesti kommunistlist kütidtwiisi lõplikult häwitades ja puhastades maariba põhjapool raudteed kuni Pihkwani. See oli furmahoop waenlasele ja selleşt silmapilgust peale rauges waenlase intensiiwne wastupanek ja taktikaline initsiatiiw oli lõplikult meie käes, mida wägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner tookord ise oma südamlise terwituse ja õnnesoowiga polkownik Pinding'ule ja temale alluwale 5. jalawäe polgule alla kriipsutas.

27. juunil nimetati kolonel Pinding tookordse 2. diwiisi ülema kolonel W. Puskari abiks, millises ametis olles, 27. juunist saadik juhatas keerulisemaid operatsioone Pihkwa wäerinnal, kust 2. diwiis alati wõitjana wälja tuli. 1. detsembril 1919. a. nimetati ta piiriwalwe walitsuse ülemaks. Hiljem nimetati kolonel Pinding wanemaks käskudetäitjaks wanem-ohwitseriks sõjaministri juure ja 1921. a. oktoobris — 2. jalawäe rügemendi ülemaks Tartu, misjuguse kohal teenis kuni 1925. a. augustini, mil läks omal soowil hädise terwise tõttu erusse. Tartus rügemendiülemaks olles, oli kauemat aega ühtlasi linna garnisoniülemaks ja mitmel korral täitis ka diwiisiülema kohuseid.

Kolonel Pinding'u eestwõttel pandi 1923. a. alul Tartus alus Wabaduse Risti Wendade Ühendusele, mille esimeheks ta ka siiani on olnud. 24. weebruaril 1923. a. tõotasid Tartu raekojas 97 wabaduse risti kawalerit, eesotsas kolonel Pinding'uga: „Enne nende surma ei lange Tartu raekojast Eesti lipp!" Need mehed panid aluse Wabaduse Risti Wendade Ühendusele ja wõtsid oma lipukirjaks „Waba Eestile — truu surmani!" Kolonel Pinding'u energilisel algatusel ja eestwõtel püstitati l. a. sügisel Tartu garnisoni surnuaial mälestussammas Lõuna-Eesti wabastajaile. Kolonel Pinding wõtab praegu ka elawalt seltskondlisest tegewusest osa, olles mitmes seltsis juhatuseliikmeks.

* * *

Kolonel Pinding on sõjakangelane, selle sõna kõige tõsisemas mõttes. Oma isikliku eeskujuga, külmawerelisusega, kategoorilikkusega, kiire otsustamiswõimega, olukorra õieti hindamisega ja wankumata tahtega suutis ta igakord sugereerida oma alluwaid ja usklma panna ettewõtte edusse ka neid allajuhte, keda temal käsutada tuli. Usaldus juhtide wastu ja usk ettewõtte edusse oli wabadussõjas suurem jõud, mis meid wõidule wiis, ning seda jõudu hindas kolonel Pinding alati õieti.

Kolonel Pinding'u teeneid meie wabadussõjas on wabariigi walitsuse poolt wääriliselt hinnatud: sõjaliste teenete eest on temale annetatud 1. liigi 2. järgu wabaduse rist ja ülesnäidatud erilise wahwuse eest wäeüksuste juhtimisel läbimurdmisel waenlase wäerinnast — 2. liigi 2. järgu wabaduse rist. Peale selle on temale kui wabadussõjast wastutawal kohal osawõtnud wanemale rahwawäe juhile annetatud weel rahalist autasu ja tasuta maa normaaltalu suuruses, ning wabadussõja mälestusmärk.

Soowime eru-kolonel Siegfried Pinding'ule tema 50-aastase juubeli puhul südamlikult õnne ja kõiges tulewases töös raugemata jõudu ning kõige paremat edu. E.

Tartu lasteaednikkude seminari wiimased päewad.

Tartu kooliõpetajate seminari juures teotses 1920. aastast saadik lasteaednikkude seminar. Õpilaste koosseis moodustus harilikult keskkooli lõpetanud noortest neidudest. Nende arw ulatus wiieteistkümneni. Oppekawa wõeti üheaastasel kursusel läbi. Tegelikuks juhatajaks oli preili M. Niggol, direktoriks õpetajate seminari direktor, teoreetiliste tundide andjaiks õpet. seminari õppejõud.

Kui tänawune — seitsmes — õppeaasta rõõmsas meeleolus ja hea eduga lõpule liginес, üllatas lasteaednikkude seminari tegelasi see nähe, et tulewa õppeaasta eelarwe wabariigi walitsuse poolt kinnitamata jäeti. Sarnase nähtuse põhjuse järele päärides saadi haridusministeeriumilt teada, eelarwe kinnitus jäänud sellepärast tulemata, et mainitud seminar suletawat!

Kuna ajakirjanduses juba mõni aeg olid teated ilmunud küll õpetajate seminaride arwu wähendamise üle, kuid Tartu lasteaednikkude seminari sulgemisest iialgi pole juttu olnud, siis tuli nüüdne sulgemise teade täiesti ootamata, äraseletamatu nähtusena.

Kõnesolewa lasteaednikkude seminari seitsmes lend, millesse kuuluwad 15 noort neidu, sai lõputunnistused kätte 3. juunil, mille puhul siis ka lõpetajate tööde näitus oli korraldatud. Seminari ruumikas saalis oli laudadele wälja pandud õpilaste walmistatud asjad, mis kawasse wõetud teemide järele kujundatud, selle juures tarwitusele wõttes mitmesuguseid walmistuswiise ja walmistusaineid, nagu kartongi, paberit, pliiatsit, wärwe, riiet, sawi, puud jne. Oma mitmekesisuses pakuwad kujundused waheldusrikka pildi, mida wõid huwitusega ikka ja ikka waadelda.

Igale õpilasele antud teemi järele jagunewad wäljapanekud rühmitustesse, nagu: kuusk ja puusepp, wesi, lammas, kewade, hein ja lehm, pärnapuu ja mesilane, hobune, Tartu linn; siga ja tammetõru, talwe lõbud, tuul, rukis, kana ja muna, walgustus, sügis.

Näiteks olgu siin kirjeldatud, mis rukki nimelist teemi käsitawad.

Laua pahemal äärel paistab silma oraspõld. Siin on neljakandilisele plekkplaadile, mille ääred panni kombel üles käänatud, mullakihisse rukis külwatud, mille kõrganud oras parajasti paari tolli kõrguseni ulatub. Selle põllu eest tuleb hoolitseda: kasta ja walgust jagada. Eel lauaäärel on mitmekesises waheldues joonistused, nõela pistetööd, pappkujutused jne. idanewast rukkiterast, põlluharimise riistadest, külwinõudest ja muist tarbeasjust.

Oraspõllule järgnewad kaks lõikusele walmistud rukkipõldu. Siin walendawad rukkipead kõrre otsas, muidugi kärbitutena rummile wastawas pikkuses. On parajasti rukkilõikuse aeg, ja sirp ning wikat on tegewuses. Noor neiu — see on seda puhtus walmistatud ja wesiwärwes jumestatud — tõstab sirbi kohas rukkipeotäit wihtu sidumiseks. Kuid wälja weerel, kus wili ikaldunud, tarwitab sulanemees wikatit... Kolmandal põllul täidab niidumasin oma ülesannet, ikka päris wälja meisterdatud masin kohe, paar wõttajat hobust ees, mees puikis ja kõik, nuudkui imesta aina.

Sellele järgneb rehepeks. Seegi sünnib masina abil. Praegusel kõrgekultuuri ajal, mis te arwate küll, kes tahaks weel musta ja tüütawat käsitsi toimitud rehepeksu wälja kannatada! Igaks juhtumiseks on aga esindatud teemi käsitaja — kes ise talutütar Wirumaalt, asja niiöelda läbi ja lõhi tunneb — ka paari koodi eest muretsemud. Need tulewad wahel sekka ikka ka tarwitusele wõtta... Peksugarnituuri tagant paistab silma rehehoone oma awatud tiiwäravaiega ja seal ruumi sügawuses terakotid, wiljawakk, hunnikusse kuhjatud rukkiwihud, põhk jne... Ja mis me näeme seal eemal kingu otsas! Seal walendab ju tuttaw Tähtwere mõisa krohwseinaline tuulik — „Walgeweski", mille läheduses madalikul mõldri elumaja, ümbritsetud sügiskollaseşt uibmaast. Hobune — tark loom — tütab aga terakoti koormaga omapead weski poole, sest mees olewat mõldrimaija sisse astunud joogijanu kustutama — pikk tolmune tee käidud. (Töepooleşt on aga mehega õnnetus juhtunud: waenekene kukkumud, nii et pea põrandale weerenud ja purunemud)... „Walgeweski" juureşt tõttame otseteed leiwakühsetaja juure. Sel mehel on ikka oma suur wärk ja töik: wähemalt kaks hiiglaswaewasega küpsetisahju. Teise juures on pagar parajasti ametis — wõtab kuumi leibu wälja, et naabruses olewaşe kauplusşe wõi pagariärisse müügile saata. Siin seisab pagariemand leti taga, kuid leti ees — kes seal muud wõib olla, kui tütarlaps, nii umbes kuue seitsme aastane, paras lasteaia wiimsesse järku. Tema ootab muidugi saia, ja kui raha wähegi jaktub, siis nimelt suhkrusaia! — —

Et kõiki neid aineid ja asju käsitada, on käikusid tehtud küll üksinda, küll lasteaia mudilastega koos, et kohapeal elu-olu oma nägemise järele tundma õppida, et siis seda kujundada, kirjeldada ja selleşt teistelegi jutustada, wõimalikult wabalt, nii nagu kellegi nokk kaswanud.

Lasteaednikkude seminari praktiline juht preili Niggol ütleb: Meie wabariigis polewel mitte põhimõte maksew, et iga lasteaia juhataja oleks tarwiliste teadmistega warustatud haritud jõud. Nii mitmed Tartu lasteaednikkude seminari lõpetajad on ilma kohata, kuid paljud, kes ise juba laste emad, teawad jutustada, misuguseid hädatarwilikke teadmisi ja näpunäiteid ned seminari kursuselt on omandanud oma eneşegi majapidamise ja lastekaswatuse jaoks. Ma pean — lisas preili Niggol juure — naisterahwaskele lasteaednikkude seminarist läbikäimise nii sama wajalikuks kui meestele wäeteenistuse. S.

Tasumaksmine sünnib seaduse järele.

Maaseadusega wõõrandatud mõisate eest kasumaksmise küsimuses wälismaalastele peab wälisminister oma kohuseks „Waba Maa" artikli puhul — „kas walitsus mõisate tasuseadust rikkumas" — arusaamatuse ärahoidmiseks järgmist seletada.

Endiste mõisaomanikkude-wälismaalastega kokkulepete sõlmimisel on wõõrandatud maa eest tasumaksu küsimuse suhtes igal konkreetsel juhtumisel täpselt kinni peetud 5. märtsi 1926. aasta seadusest.

Et ülalnimetatud seaduse par. 9. ette nähtud komisjon weel ei tööta ja selle tõttu kokkulepetes wõimata oli tasu summat konkreetselt fikseerida, siis on pooled igal juhtumisel tasusumma suuruse suhtes kokku leppinud, et maaseadusega wõõrandatud kinniswara eest maksetakse endistele omanikkudele tasu riikliku maatagawara loomiseks wõõrandatud maade eest tasumaksmise seadusega („R. T.", nr. 26, 1926. a.) kindlaks määratud alustel.

Nagu ülaltoodust selgub, on tasusummade konkreetne suurus igal üksikul juhtumisel lahtine põhiseaduses ette nähtud kompetentse komisjoni wastawa otsuseni.

Teenijatüdruku poeg.

August Strindbergi lapsepõlw.

Suure rootslase 15-a. surmapäewa puhul.

Strindbergi isa, Karl Oskar, oli ametilt rohukaupmees, hiljem laewaspeditöör. Aadlisei-susele waatamata abiellus ta teenija-tüdrukuga, rätsepa tütrega, ja August Strindbergi kolm wanemat õde olid tulnud ilmale wäljaspool seadusliku abielu. August sündis Riddarholmis (Stokholmis, 22. jaan. 1849).

Isa elas parajasti üle pankroti, kui ta poeg tuli „ehmunult siia wõitluste ja kannatuste eilma."

„Argtuses ja näljas" kaswab ta üles, „alalises hirmus elu ja inimeste ees—kartes twendade ruſikaid, plikade nõökamisi, wanaema pahanduſi, ema wiisa ja isa keppi." Juba nooruksena harjus ta ennast kõikjal waenlasist ümbritsetuna tujutlema — see ülitundelik, arg, kinnine, ülikergesti haawatuw eneşepiinaja, kellel melankoolia ja ülemeelikus waheldusid hooti.

Ümbrus ja seltskondlikud sõlmed muutusid pea koormaks. Elu algas kohustustega, ainult kohustustega — ühegi õiguseta. Töukamine ja kartwustamine — see oli ta kaswatus.

Tihti nuttis ta, sest iga märkus tabas piitsalöögina ja harwa andis ema kergestihaawumule õiguse. Ühes interwjuus aastal 1908 seletas Strindberg muuseas: — haawamised ja ülekohus piinasid mind sedawõrd, et **seitsmekaheksa-aastasena endalt elu tahtsin wõtta.**

Siiski polnud ta mitte puudusteta. Paaril korral **waletas** ta hirmu, kartuse wõi häbi sunnil, ent kannatas hiljem selliseid hingepiinu, et järgnewail juhuseil seda enam **heameelega** ei teinud.

Esimene suurem wale peaaegu piinati noorurilt wälja — sunniti teise süüdi eneşe peale wõtma. Ühel teisel korral waletas ta aga „mingis saatanlikus tujus, mõistmatus waimustuses", nagu ta ise tähendas. Üldse — wanemate, eriti lopsakalt aga kooli kaswatuslik süsteem otse **sundisid** paratamatult waletama. Iseäranis isa on Strindbergile mitme ja mitme sellise juhusega meele jäänud. Kepi abil õnnestus lord näiteks leitud asju warastatuiks tunnistama ja isegi warguse kohta nimetama sundida.

Ühkelt peitis tundlik mees omi haawu ja petumusi. Ta ainuke lohutus oli muusika. Hiljem andsid talle meeldiwat ajawiidet lilled.

Perekonda ilmus isa enamasti sõgiaegadeks: kurb, tõsine, näiwäsinud ja wali. Lapsed kartsid teda, sest ta armastas igal haltwemal juhusel karistada. Juhtus sedagi, et nad „isa tuleb!" kuuldes ehmusid ja rettu jooksid.

Parem wahekord oli Strindbergil emaga, kelle juureşt ta troosti ja emaarmastust otsis — kuigi eneşe arwates asjata. Suurt lugupidamist tal ema wastu ei olnud. Kui ta tedki armastas, siis wast ainult sellepärast, et ta süüa andis. „Isa aga jäi alati wõõraks, oli ennem waenlane kui sõber."

August oli kolmteist aastat wana, kui ema suri. Ema oli ägeda ja närwilise temperamendiga, eriti enne surma, mil närwilisus hüsteeriaks muutus. — Selle jälgi leiame kirjaniku loominguşt silmatorkawal määral. Enamgi — Strindberg kõikus kogu oma eluaja isa ja ema seisuste wahel, ajuti kummalegi kuulumata: otsialistlikud ja individualistlikud hälwed siirduwad waheldamisi ta elust läbi.

Meeleldi nimetas ta ennast „teenijatüdruku pojaks", tähendades sellega eneşe demokraadiks ja plebeiks sündimist.

Aastate pärast, ühel arheoloogilisel uurimisel leidis ta wanas testamendis Hagari loos omale üllatawa saatusanaloogia. „... Temast saab metsik inimene... Aja see tüdruku poeg oma majast wälja!" — kogu eluaeg saatis Strindbergi „wälja siit!": kodust, koolist, seltskonnast, kodumaalt, emarinnalt

*

Seitsmeaastasena hakkas ta kooliteed tallama. Kell kuus hommikul äratati ta üles. Pesi ennast külma weega, jõi rutates wiljakohwi, mille kõrwuseks leib, silmitses kiiresti ülesandeid üle ja rühkis siis läbi hommikupimeduse ja lume kooli.

„Möödus piinarikas tund ja siis kuuldus sekundast waljuid appihüüdeid ja kepihoope. Rektor korraldas oma raatsiaid wõi „tegi elu hiljaks. jäänuile". — Strindberg nuttis kramplikult, wärisedes, ülitundelik nagu ta oli — mitte waluşt, waid häbist. Ainult korra pääsis ta peksust, mil teenijanaine Strindbergi wabanduseks pikka teed ja liig hilist äratamist mainis.

Tihti korduşid klassiraamatus märkused „ei ole õppinud". Isa waid imestas, sest ta ise kontroleeris õpetööd. Ent kodus ei maldanud poeg öelda, et õpetajal „selline infernoline küsimisetwiis on, et ta ühtegi wastuşt ei saanud anda." Ta teadis, kuid silme ees muutus mustaks ja sõnad olid kadunud. — Elu oli piinaks muutunud.

Kümneaastaselt lahkus Strindberg koolist. Kui kõige nooremat klassis, lasti tal üks aasta „kipseks saamiseks" istuda.

Wiimase sügisweerand-aasta ajal Clara-koolis kolitwad wanemad kuskile tubakakaswatuse lähedale, kus Strindberg tuhwus töölisnoorte eluga. Siin liikudes ärkas tas kriitiline hinnang. Muuseas aga sattus ta samal ajal hoogu ja hakkas eriti murima loodusteaduşt. Õieti luges ta kõike, mis juhuslikult isa raamatukapist kätte juhtus. Luges ja — tõmbas piipu.

Olles äärmine pietist, usklik, õppis ta sealjuures siiski tantsimist, seltskondlike mänge ja tütarlaste seltskonnas liikuma. Wiieteistkümneaastaselt elas ta kolmekümneaastase ilusa majaperemehe tütrega tõsise armuloo läbi. Koolisõber wiis ta endaga ühes kõrtsi, õpetas naiste kohtlemist ja suudlemist.

Ühtuti andis noor Strindberg järelaitamise tunde, muuseas ka ühes tütarlaste pensionaadis, kus ta kangesti meeldis ja ühte blondi plikasse armus.— ent twarsti sõprade poolt petetuna osutus. Nagu abieluski... kus ta pettus üks kord, teine kord, kolmas kord — kuni eluläpuni.

Tema, kaheksateistkümneaastane, pidi armastetu sünnipäewaks **kuuletuse tehalaşt.** ma ja hiljem asja awalikuks tulles häbi tundma.

Tulewane kirjandusprometheus ei ilmutanud ennast weel milleski. Aga ta seisis selle elukutse **teerdkäikude** läwel.

Saksa meestelaulu Selts

andis läinud kolmapäewal oma lauluõhtu hra H. Andreae juhatusel Saksa teatris. Koor ei ole arwuliselt suur, üle 25 laulja, kuid ta on üllatawalt kaswanud oma wõimise, kwaliteedi poolest, wõrreldes sellega, kuidas teda paari aasta eest kuulsime. Kui siis weel karedust ja konarlusi kõlas, wõitlust intonatsioonis siin-seal tunda oli, siis ei ole seekord mitte üksi paranemist tunda, waid mainitud puudused ei seganud üldse enam kuulajat.

Täpsus riitmis, ühtlustatud kõla üksikuis häälerühmis, dünaamiliste warjundite waldamine on selle koori silmapaistwad woorused. Omas enamuses keskpärases häälematerjalis hoidsid end õige wahwasti esimesed tenorid, kuna baritonides mõnigi ilus, pehme hääl kuuldawale tuli, sealjuures mitte ettetikkudes, waid oma tämbriga tervet rühma üksustes kokku sulatades. Wäga ilusaid resultaate on annud mezzo-voce kultiweerimine, kus kerge falsett erilise graatsiaga puhtas intonatsioonis Baldamuse „Zu Roma auf der Gaßen" meeleoluliselt ja maitsega juhataja poolt ära kasutati. Wõib olla, oleks esimeses tenoris **k õ i g i s** häältes falsetti tarwitamine ka Offenbach-Nagleri „Barcarole's" kohal „wenn vom Lande süß..." ja wastawal kohal teises salmis ühtlasema kõla mõju annud, mis nüüd kippus üksiku hääle wõitluses rinnahäälega haraliseks minema. Wäga ilusasti awaldus mezzo-voce Meyer-Olbersleben „Frühlingszauber'is. Hästi wälja toodud warjunditega, mõjutwa deklamatsiooniga ja tujuga laulis ka Hamburgi rahwalaulu H. Schröderi wäljatõõtusel, mis kontserti lõpetas. Koor ja tema mitmekesised wõimed andsid ise juba kõige paremа tunnistuse hra **Andreae'st,** kui dirigendi talendist, juure lisada tuleks ainult weel, et ta kui **muusikameest** küpset, maitsega ja läbimõeldud tõlgitsemist awaldab, kes ei salli tühiseid wäliseid effekte ega liialdusi, waid kes oma koori tehnilisi wõimeid tarwitab ainult laulu sisu wäljatoomiseks.

Kontserdi ilusaks waheldukseks mängis andekas noor pianist **Ita Werchowski** silma. paistwa tehnilise wirtuoſiteediga Bussoni „India fantaasiat", mis wälja kutsus weel lisapalasid. Nii neiu Ita **Werchworski,** kui ka teda teisel klaweril andekalt toetaw neiu S. Zimmermann said ärateenitud lillede **kinkide osalisteks.**

L. Neuman.

Nicot ja nicotin.

Paistab kindel olewat, et juba 16 sajandi teisel poolel tubakat Brasiilias kultiweeriti, eriti Bahia ümbruskonnas ja sealt ka juba Portugali eksporteeriti.

Kroonika kirjutaja Gabriel Soares, kes 1580. a. Brasiilia asus ja seal 17 aastat elas, teab tõendada, et tol ajal suhkru pilliroo kõrwal ka üht taime on kaswatatud, mida ka Portugalis kaswatatakse, ja mille suitsu indiaanlased, segawerelised ja portugaallased „joowad". Selle taime seemned, milliseid kroonika kirjutaja ka Portugalis oli näinud, olid Brasiiliast Portugali sattunud 1559. a. ja seal Prantsuse saadiku Jean Nicot aias mahakülwatud. Selle diplomaadi järele nimetatakse siis ka tubaka mõjuwat ainet keemia keeles, alkoloidi — nikotiiniks. Tema ei olnud mitte ainult esimene, kes munga André Thewet poolt saadetud tubakat Lissabonis tagajärjekkalt kultiweeris, waid kema kaudu pääsis tubak ka Prantsusmaale ja selt edasi teistesse Euroopa riikidesse.

Kellele on alkohol kasulik. Üks Jaapani õpetlane on leidnud teinud, et siidiusse on wäga kasulik purju joota. Selgub, et kõik see, mis me seni alkoholi kahjust, tema häwitawast mõjust organismile oleme kuulnud, siidiussidе kohta ei maksa. Siidiusse peetakse tõukudeks, kelle isu on seda korda suurem, kui nad ise. Jaapani professor kinnitab, et alkoholi saanud siidiussid poole wähem söowad, mis nende kaswatajatele wäga kasulik on. Teiselt poolt walmistawad „purjus" siidiussid palju paremat siidi, mis muidugi weel tähtsam.

Hajameelsus.

Mees (naisele, keda ta suudelnud): „Ja nüüd, preili, tippige paar kirja."

Defitsiit.

„Mis tähendab defitsiit?"

„Defitsiit on see, mis kellelgi on, kui ta wähem on, kui tal oli siis, kui tal midagi ei olnud."

Laul läbi wihma.

Räpina laulupidu õnnestus wihma peale waatamata.

(Meie erikirjasaatjalt traaditeel.)

Oeldakse, küll, et inimesed on laulnud läbi pisarate. Räpina laulupidul lauldi aga läbi wihma. Ja kui eestlane juba laulab, küll ta siis juba laulab, tulgu mis tahes. Nii oli lugu ka räpinlastega.

Kewadilm meelitas kaugemaid külalisi juba laupäewal Räpnasse. Miks siis mitte sõita, kui ilm ilus, hääl ja tuju hea. Ka Tartust oli sõitjaid. Sõideti laewal, mis endasse ei suutnud kõiki mahutadagi. Juba Räpina ümbruskonna pärast pidi sõitma. Tartust sõitsid ka akadeemilise meeskoori lauljad ühes koorijuhiga.

*

Räpinasse jõudes oli näha, et ümbruskond on elewil. Laupäewa õhtu oli ime ilus ja alles puhkenud puud andsid loodusele ilu, mida anda saab. Noorrahwas ei püsinud kodudes, waid kõndis parkides ja laulis. Wanemad inimesed wangutasid pead ja ütlesid: ega see head tähenda! Nad ei eksinud. Pilwed kogunesid taewaservale mustemaks tombuks ja Peipsi hakkas ähwardama.

Esimene pettumus ilusast pühast.

Mitu aega ettewalmistusi teinud Räpina ei saanud silmigi esimesel pühal awada, kui kõrw kuulis wihmakrabinat. Ei olnud kahtlust, et taewataat räpinlastele rohkem kastet annab, kui praeguse juhtumisel tarwis oleks.

Peoplats ise oleks ehk wastu wõtnud ja kõik teinud, mis koha peal teha oleks annud, kuid kurwem lugu oli nendega, kes pidid kaugemalt tulema. Just parajasti kodust wäljasõidu ettewalmistuse aeg.

Hea, et kirikukontsert oli määratud kella kolme peale. See trööstis. Kell 1 jäi wihm järele. Kes lähemal olid, need tulid. Kuid teed on ju Räpinas halwad. Pole nalja asi kümmekond kilomeetrit sopasel teel olla ja pealegi pidurüüs.

*

Kirikukontsert, mis pidi algama kell 3 p. l. jäi hiljaks, sest halwa tee tõttu ei saanud osalised kohale. Alles kell 5 wõidi kontserdiga alust teha.

Inimesi oli 200 ümber. Kuid need, kes kohal olid, wõisid rahuldustundega kuulata Räpinale nii haruldast kontserti. Akadeemilise meeskoori kahekordne kwartett oma juhi L. Neumani taktikepi all pani iga kuulaja waikusesse oma ette süwenema. Solist pr. Söber-Pärtelpoeg ja orelikunstnik Peeter Laja aitasid kontserdi ettekandeid wiia oma tippu. See oli ilus, jõuline kontsert, mis kaua weel püsib kuulajates.

*

Ilm oli ilusaks läinud ja ähwardas seks päewaks ka jääda. Aga mine sa tea Räpina ilma. Wanemad inimesed ütlesid kohe, et wihm on Peipsilt, nüüd head ilma enne kolme päewa ei näe. Kuid mis kolmest päewast, kui käesolew moment ilus on!

Kirikust tulijad ei raatsi laiali minna, waid walguwad lauluplatsile, kus ette nähtud proowid lauljatele.

Koori liikmeid on kohale tulnud wähe. Osa koore puudub täielikult. Kuid see ei takista tööd. Kõik kes kohal, on ihu ja hingega asja juures. Koorijuhil on hea meel, sest palju tööd on tehtud. Ülewale meeleolule tõmbab krooni pähe ilus ümbrus. See weel pool kultiweeritud, pool metsik park wõlub igat: oma ja wõõrast. Mitte üksi inimesi, waid ka linde. Lauljatega laulab ööpik wahetpidamata. See on alles elu ja ilu!

Õhtu tuleb ime kiirelt. Kõik askeldused on jäänud õhtu peale. Aga seda parem. Ei pruugi rahwal laiali minna, sest pargis on õhtul rongikäik ja ilutulestik — n. n. müstiline õhtu. Kui wõrratu pildi oleks jätnud see iga osawõtja hinge, kui mitte wihm jälle parajal ajal wahele ei oleks tulnud.

Aga wihmal oli ka oma praktiline külg: see ajas inimesed kõik pidusaali.

Kõikide silmad olid pöördud taewasse.

Mis küll tuleb teisest pühast? Sellest peapidupäewast?

Kuid ka see oli wihmane. Lauljaid ja mängijaid oli lisaks tulnud, kuid wähem „eelolewast“. Siiski wõis eelproowiga rahule jääda ning ennustada wõis kontserdi sisulist hästi kordaminekut.

Kell 1 päewal pidi olema rongikäik Räpina leerimaja juurest lauluplatsile, kuid wihma pärast tuli sellest lõbust loobuda.

*

Tegelastes tärkas hea mõte: korraldame kirikus parem kontsert. Korraldatigi eelmise päewa eeskawaga, sest paljud lauljad ei olnud kuulnud eelmise päewa kontserti ja sellega awanes wõimalus ka neil wäärtuslikku kontserti kuulata. Peaasjalikult selleks kontsert korraldatigi. Nii mõnigi laulja, kes heal meelel laulu harrastab ja armastab, sai sellest kontserdist näpunäiteid.

Laulupidu algas.

Kirikukontserdi järele koguti lauluplatsile. Wihm oli osa koore maa-alla matnud, nagu rahwas tähendas. Neid ei ilmunud.

Rahwast oli keskmiselt, kuigi rohkem oleks olnud ilusa ilmaga.

Wihm pidas wahet. Awada laskis kuiwaga. Ning õpetaja Konsap wõis kokkutulnutele meeleteletada aegu, kus Eesti laul algas awalikult oma wõidukäiku. „Wanemuises“ kõlas siis laul üle maa. Nüüd on jõutud niikaugele, et igas peres on oma laululind ja maanurgas laulukoor ja laulupidu. Räpinaski kolmas juba.

Juhataja teritas lauljate kõrwu, kuid taewataat kõiki oma wihmaga. Just siis, kui algab ühendatud koride laul, tuleb wihm. Kuid imelik: keegi ei liigu paigast. Just kui tinutatud maa külge. Kuulatakse ja lauljad muudkui laulawad. Kangekaelne juhataja, auwäärt taktilööja L. Neuman ei kõssagi. Annab jälle häält ja nii ühte järgi kolm laulu lauldud. Lauldi läbi wihma. Kuid rõõmus laulutuju ei kadunud.

Lõpeb laul, lõpeb ka wihm. Ega muidu poleks saanud ju mängijad pasunatega midagi teha, sest torud taewa poole ja kui wihma täis sadab, ega nii hea olegi. Läbi wihma wõib laulda küll, kuid läbi wihma torusse puhkuda, seda küll ei saa. Aga pasunakooridele oli ilm armulik. Jäi üle. Ning muusika koride juht Noorani Wõrust wõis oma töö teha.

Laulujuht L. Neuman asus uut osa kontserdist juhatama. Kohe tuli wihm. Eks nii mõnigi räpinlastest kõnele pärastpoole, et mingi nõidusega ikkagi tegemist on. (Muuseas peab ütlema, et Räpinas seda wa pimedat ebausku weel küllalt on).

Kuid teine osa kontserdist õnnestub wihma peale waatamata paremini. Hääled olid nagu sisse töötanud ja teati, kuidas läbi wihma laulma peab, et kuulajaid kõita.

Kuulajaid oli üle tuhande. Nad jäid lõpuni lauluplatsile. Kui kord juba kodust wälja on tulnud, ega siis enne lõppu ei minda laiali.

Nüüd laulis ka rahwas kaasa.

See on ikkagi wiimane trumb, kui pidu lõpule läheneb, et publikum ise laulma hakkab. Seega nagu meelitades lauljaid weel kord laulma.

Koorijuht L. Neuman ei tea aimatagi, et teda, poolmärga inimest nii kergelt leidu wõib tõsta, kuid peagi on ta lauljate ja publikumi kätel. Kannawad ja kannawad. Ning rahwas laulab lauljatele „elagu“ ja lauljad publikule „täname“. Niiwiisi weeretati wiisi palju aega, enne kui Räpina põllumajanduse gümnaasiumi direktor sai lõpusõna ütelda ja kõiki tänada ning tröösti da wihma pärast. Ega see laulupäew wiimaseks jää...

Õhtul

oli pidusaalis pidu, kuhu rahwast nii palju kokku oli kogunud, et ruumist puudus tuli.

See oli kaua ettewalmistatud pidupäewade lõpuwaatus. Esinesid üksikult lauljad ja mängijad.

„Lõpp hea, kõik hea“, nii ka siin.

*

Üldiselt wõib laulupidu täiesti kordaläinuks lugeda, sest need, kes wäljas olid, said uut hoogu ja waimustust edaspidiseks tööks ning publikumil oli meelelahutust ja pealegi wäärtuslikku küll ja küll.

Mis puutub majandusalasse, siis wõib ka sellega rahule jääda ja nagu korraldajad arwawad, tullakse omaga wälja.

Nas ongi siis weel muud tarwis, kui mõlemad osad — waimuline ja majanduslne külg rahuldawaid tagajärgi andsid?

„Postimeest“

wõib tellida iga kuupäewast kuu lõpuni.

Lauldes kaotas wiljamonopoli.

Maikuu lõpul oli Norra parlamendis arutusel wiljasaagi kindlustamise küsimus. 75 häälega 75 hääle wastu otsustati wiljamonopol lõpetada. Wiljamonopoli kaotamises oli kaaluwaks presidendi hääl. Wiljasaagi kindlustamise poolt hääletasid põllumehed ja teised parempoolsed rühmad. Hääletamise ajal tekkis lõbus wahejuhtumine. Üks wiljasaagi kindlustamise toetajatest hakkas kõnetoolis laulma wana Norra laulu. Laul keerles selle ümber, et iga lusika täie pudruga, mis kõhtu läheb, saab sööja läikiwaid dollareid, kuid kaswataja saab ainult pisku. Laul mõõdus lõbusasti ja elawalt. Walitsus otsustas kõrgendada otrade tolli. Koosolekut lõpetades tähendas president, kuigi laul kõnetoolilt põhiseaduse järele keelatud ei ole, ei kõlbawat seda siiski teha.

Tallinna pühade ajal sõjas.

Looduse tujukus. Sõda hipodroomil.

Tühjaks jäi pealinn pühade eel. Koolid lasti koju, abiturientide tegid omad sõidud ja siis raputati jalgelt linna tolm. Toopärast olid tühjad tänawadki ja Kadriorg.

Pühade laupäewal rändasid wanadki kus kuhu sai. Ent esimene püha oli wingus näoga — aina wihma sibas päew läbi.

Teine pühagi, kus pealinlastele midagi head pakkuda taheti, ähwardas pilwedega. Ent hea waim osutus siiski tugewamaks ja tegi kenakese päris pühapäewase ilma. Ja rahwas aina woolas — hipodroomile, kus oma spordipidu pidasid sõjawäe ühendatud õppeasutused.

See on hea, et sõjawäe õppeasutused niisuguseid esinemisi korraldawad: lähenetakse rahwale, kes oma silmaga näha wõib, kuidas kaswatatakse meie sõdureid ja kaitsewäe juhte. Ka pidustuste rahalise külje eesmärk on ülew — 1. detf. langenud kodumaa kaitsjate mälestuse jäädwustamine.

Haruldaselt palju oli pidustuste pealtwaatajaid — kaitsewäe sport tõmbab.

Publiku lemmikuks osutus üksik eskadron. Tõesti peab ütlema, et wõrreldes eelmise aastaga, on wäga palju uut juure tulnud. Tehti numbreid, mis omased juba kõrgemale ratsasõidu-koolile. Eriti paistis see silma numbris, kus tuli kihutada üle sõõgilaua, woodi, elawa barjääri ja läbi tule. Läks hästi — mehed kui ka hobused on häsiti treeneritud.

Õppeasutuste kaswandikkude wabaharjutused, kus üle 600 mehe korraga wäljal, samuti püssiharjutused ja wõimlemine riistadel ei jätnud küll midagi paremat soowida. Kehakaswatus on mitmekülgne!

Palju nalja pakkusid mängud ja tõkkejooks takistustega, kus mees peab näitama osawust ja kärmust. Teatejooksu ja ühtlasi sõjakooli ülema auhinna wõitis sõjakooli 1. kompanii — wäledad poisid!

Närwe kõditas patarei wäljasõit lahtisele positsioonile, tulistamine ning lõpuks ka lahingtegewus.

Kui hakkasid mürtsud käima, siis pääsis tribüünidel walla laste nutt. Ära hirmusid waesekesed!

Ja lahingutegewus andis loomutruu läbiõike moodsast lahingust. Effekt oli täielik — lõhkesid granaadid, paisates taewa alla mulda ja weesambaid, täristasid kuulipildujad ja langesid mehed. Muidugi, pärast ärkasid nad jälle ellu, kuigi „surid“ üsna loomulikult.

Publik jugas kaswandikkudele ohtrasti kiitust. Üks on täitsa kindel: rahwas armastab oma kaitsewäge!

Sissetulek pidust on suur. Kord oli hea ja kawa läbiwiimine kiire ja täpne. Igaw ei saanud olla. Peab ütlema lõpuks aitäh!

Petseri maawalitsuse majapidamine

1927./28. eelarwe aastaks.

Petseri maawalitsuse käesolew eelarwe on kokku seatud 15 kuu peale 36 miljoni 144 tuhande 351 marga suuruses, kusjuures puudujääk 2 miljoni 945 tuhat 446 marka. Puudujääk loodetakse katta toetustest ministeeriumidelt. Maanõukogu wähendas eelarwet kulude osas 658.300 marga suuruses.

Eelarwet ligemalt lehitsedes näeme, et suuremaid sissetulekuid on loota maamaksudest ja kinniswara maksudest — 7.258.750 marga suuruses (eelm. aastal tegelikult saadud 5.662.699 mk.), tulumaksust 4 miljonit 500 tuhat (eelm. aast. 3.686.400), trahterimaksudest 900.000 m., (909.500), äritunnistustest 175.000 marka, haigemajadest 875.000 marka. Siis toetusena õpetajate palkadeks 11.455.155 marka (9.655.723), teede parandamiseks 6 miljonit (8.500.000) ja godatawad täiendawad tulud 3.695.946 marga suuruses (2.074.543), selles summas tegelikult puudujääk 2.945.446 marka.

Wäljaminekutest esimesel kohal on rahwahariduse minew summa 12.740.155 marga suuruses. Selles osas on tunduw kõrgenemine, wõrreldes eelmise aastaga, mis suuremalt osalt seotud õpetajate palkade kõrgenemisega, kuid siin kohal ei saa ka märkimata jätta, et maanõukogu on suuremaid toetusi määranud nii seltsidele kui ka raamatukogudele, — umbes 150.000 mk. rohkem kui eelmisel aastal. Täienduskl. awamiseks algkoolide juure on määratud 200 tuhat marka.

Järgmisel kohal oleks suuruse järele teede korrashoid, milleks eelarwes on ette nähtud 7.606.000 marka.

Maanõukogu ja maawalitsuse kulud teewad wälja 3.958.300 marka, misjuures on suurenenud mõne teenija palga tõstmise ja uue maawalitsuse liikme juurewalimisega.

Terwishoidlise ala kuludeks on 4.056.500 marka.

Põllumajanduslises osas määratakse mitmesuguste kursuste korraldamiseks 200 tuhat marka, katsepõldude korraldamiseks 75.000 marka, teiste peale wähem. Otsustatakse ka awada Satserinnas weterinäärarsti jaoskond, mille eelarwesse arsti palgana 54.000 marka. Üldine kulu on 1.958.400 marka.

Ettewõtete kuludeks on ette nähtud 2.173.596 marka, laenude kustutamiseks, wõla protsendid jne. 1.219.800 marka, mitmesugused wäljaminekud 1.897.800 marka ja ettenägemata kuludeks 860.000 marka.

Protsentuaalselt ühikute alade kulud teewad kogu eelarwest wälja järgmiselt: rahwaharidus — 85,2 prots., teedetegemine ja korrashoid — 21 prots., terwishoid — 11,2 prots., maawalitsus ja maanõukogu — 10,9 prots., põllumajandus — 5,4 prots. ja hoolekanne ainult — 1,6 prots., misjuures näib wähene olewat, arwestades Petserimaa oludega. Teised kulud 14,7 prots.

Wihmased pühad Tartus.

Olgu üks kord ka pühad, arwas tartlane ja kolis oma koliga maale. Rongide minek ja tulek oli suursündmus, mida ootasid sajad. Mootorwagun loksis ka omajagu, aga sõitjaid oli ikkagi palju. Sõitsid minema kooliõpilased, kes pidud olid pidanud lõpetamise puhul ja sõitis iga teine kodanik, sest loodust ei ole tartlane weel näinud.

Pühade laupäew oli pühapäew, wähemalt pühapäewa rahu näis walitsewat.

Linn oli niiwõrd tühjaks „jooksmud“, et teerilaste õnnistamised kirikutes muutusid linnajäänutele otse suursündmusteks: pikad sabad tekkisid uudishimulikke kirikute ette teerilaste wäljatulekul. Ilus laupäew lubas oletada weel ilusamat esimest püha ja sellepärast ka wäljasõitwad laewad pidid suure tungi ärahoidmiseks wähem signaali andma.

Kuid pettumus oli kõigil suur, kui esimese püha päikese asemele palju tüli sünnitas suur wihm, mis näis mittejäreljäämise iseloomu kandwat. Wist olid igal wäljasõitjal kõrwad longus. Ning palju ei lasknud ilm inimesi olla rõõmus ning muretu kest loodust.

Teine püha oli weel halwem ja kolmandamast ei maksa kõneldagi. Wihm ja wihm. Ei maal ega linnas midagi head.

Ainukene õhtu, kus linnajäänud publikum wahemalt sai suwemuusikat „Wanemuise“ aias kuulata, oli pühade laupäewa õhtul. Ning rahwas oli nagu aimates paha järgmiste õhtute kohta, tulnud hulgana.

Ka seekord, mil loodus küll awas armulikult oma rohelise lopsaka süle, sai waewaliseks tartlastele.

Tutwunemisreis Saksamaale.

Linnanõunik A. Mõru ja elektrijaama juhataja Kuusik sõitsid Saksamaale, et osa wõtta pikemast ekskursioonist, mis korraldatud linnade majapidamistega tutwunemiseks. Reis kestab 7.—18. juunini. Eriliselt on nendel ülesandeks tutwuneda elektrijaamadega, gaasiwabrikutega ja weewärgiga.

Seal awaneb neil wõimalus muuseas põhjalikumalt tutwuneda Berliini lähedal olewa suure elektrijaamaga.

Nimetatud ekskursiooni teewad kaasa palju esitajaid pea kõikidest riikidest.

Tööta töölised.

Ühiskondliste tööde lõpetamisel maikuu alul wabanesid suured hulgad töölisi. Et tol ajal põllutööle tööjõu palkamine oli, siis leidsid agaramad töölised endile enam-wähem pikemaajalised teenistused taludes. Tulid aga halwad ilmad, takistades põllutööd. Põllumees kaotas tuju ja wõimaluse kaugemaulatuslisi töid ette wõtta. Selle tagajärel muutusid maapidajad tagasihoidlikumaks tööjõu palkamises. Paljud ütlesid ka palgatud töölistest ära. Inimesed hakkasid linnadesse tagasi walguma, mis suurendab tööta tööliste hulka.

Näiteks Tartu tööbörsi kaudu leidsid teenistust 23.—31. maini 147 inimest. Ilma et olekski endid registreerinud börsis, said teenistust 100 inimest. Kuid sama aja kestel tuli juure tööta töölisi 351 inimest. Praegu on Tartu börsil registreeritud 1349 tööta töölist.

Söögimajade ja einelaudade arw kaswab.

Mitte ainult toiduainete kaupluste arw, waid ka söögimajade ja -einelaudade hulk tõuseb Tartus, kui wõrrelda käesolewa aasta ja 1922. aasta statistilisi andmeid.

Praegu leidub Tartus 20 söögimaja ja 37 einelauda. Kokku 57. 1922. aastal oli aga 14 söögimaja ja 12 einelauda. Kokku 26. Seega on söögimaju ja einelaudu juure tulnud 31.

Peale söögimajade ja einelaudade on weel suur hulk sellelaadilisi ettewõtteid, nagu: kohwikud, kohwik-söögimajad, wõõrastemajad ja restoranid, millede arw wähem wangub.

Oleks weel märkida, et einelaudadest alkoholiga oli 1922. aastal 7, nüüd 14. Alkoholita 1922. aastal 5, nüüd 23 einelauda.

Tehnikumi üliõpilased linna töödele.

Tallinna tehnikumi wastawa ettepaneku peale on linnawalitsus nõus kolme tehnikumi üliõpilast praktikandina ametisse wõtma. Üliõpilased asuwad töösse ehitus-, kanalisatsioon- ja sillutamistöödele.

„Wanemuise“ hooaeg.

Näitejuhtide. Iawastajatena esinesid „Wanemuises“ mööduud aastal: W. Mettus, E. Türk, A. Sunne, A. Wismann, E. Pöder-Roht, F. Pettai. Neist lahkusid A. Sunne ja A. Wismann. Muusikajuht J. Simm.

W. Mettuse alaks oli klassiline draama, E. Türki moodne dr., A. Wismanni ooper ja kahel wiimasel operett. Kuigi kõigile nimetatuist õnnestus esitada kordaläinud lawastusi oma aladelt, oli kõige õnnelikum W. Mettus, kelle esitused omasid kõige juurema tähelepanu. Ta lawastas kõige kaaluwamaid ja raskemaid tööteid. Selle järele peatsime ehk nimetama A. Wismanni tööd ooperi alal. Tuli ju siin selle alaga kõigist alustada. Soetada koor jne. Hooaja jooksul esitas ta kolm ooperit, lawastuslikult juba rahuldawa kaalugu. Ja kui solistid laulus soowida jätsid, siis seda tuleb panna esimeste üldise laulukultuuri arwele.

W. Mettus lawastas: „Messiina pruudi“, „Weneetsia kaupmehe“, „Löpp hea, kõik hea“, „Sinjoor Formica“ ja „Peer Gynti“ — 5 teost.

E. Türk: „Weroonika“, „Isa“, „Ameerika Kristuse“, „Kikerpilli linnapead“, „Kahnanimaal“ — 5 teost. Operid A. Wismann. E. Pöder-Roht: „Kewadfee“, „Dolly“ ja „Tütarlaps saapapoest“. F. Pettai: „Orloff“, „Metsaülematütar“, „Oh see Paul“.

„Wanemuise“ näitlejate koosseis wõimaldab esitada suurema jõu ja kunstikise weenwusega klassikisi teoseid. Ühtlasi ei osutunud teostes kahemast ümbrusešt sarnast kirjanduslikkukunstilist wäärtust, kui eelnimetatuis. Neil asjaoludel, aga ka lawastaja leidliku lawakäsituse tõttu — klassilised teosed W. Mettuse lawastusel osutusid kõige paremate saawutustena. Kui W. Mettus lawastada katsus sentimentaalse ilmega rahwatükki „Marianne'i“ (Löpp hea, kõik hea), siis ebaõnnestus see. Selle jaoks ei ole publikut meil. Ja see omalt poolt näitab, mis sihis „Wanemuine“ oma repertuaari kokku seada wõiks, et saawutada omale suuremat poolehoidu. „Sinjoor Formica“, dramatiseering — ei suutnud samuti kuigi suurt menu omada. Tas puudus sisemine draamaatilikkus. Oli nowell piltides. Aga commedia dell'arte juunas mäng (stiilis oleks ehk liialt tugewalt öeldud) wõi lawastused on ebaõnnestunud meil seni kõik. Siin puudub meie näitlejal wajalaw wastaw kultuur. E. Türk andis enam-wähem rahuldawatena: „Ameerika Kristuse“, siis lawastuslikult küljelt „Kaananimaa“ ja ehk ka „Kikerpilli linnapead“, kuid oelmisest nõrgemana; olt ju näitlejate koosseis siin muutunud tuntuwalt. Operetis kordaläinumatena osutusid E. Pöder-Rohti lawastusel „Kewadfee“ ja „Dolly“; F. Pettai poolt esitaud meeleolurikas „Orloff“.

Nii on „Wanemuise“ aastasaawutuste üldine käik. Tunnustustwäärw ja edukine klassilises repertuaaris. Olewikus, realismis wähem õnnelik. Ooper oli juba töjiselt wõetaw, nii G. Verdi „Trubaduur“ kui Puccini „Butterfly“. Operetis pakuti samuti selle ala wiimase aja enam tunnustatumaid tooteid. See püüs endisel tasapinnal. Wõrdeliselt wõib tähendada, et kui „Wanemuise“ operett õige kaugel tundus aasta, paari eest „Estonia“ omast, siis hiljutise „Estonia“ esinemise järele, siin ei tundunudki wõimatuna nende alade võrdlemine. Kui „Estonia“ operett on wäga mitmekesine, wärwirikas, plastiliselt õige paendub, ometi jättis ta soowida mitmel pool korrapärasuses, libiseti üle piiridest, tehti farssi. „Wanemuise“ operett ses suhtes on korrektsem. Samuti wõime wõrrelda näitlejaid, olgugi et „Wanemuisel“ niipalju nii häid jõude pole kui „Estonial“.

Esitatust järeldades: „Wanemuine“ suudab pakkuda klassilises repertuaaris rohkem kui mujal. Näitlejate koosseis wõimaldab seda, samuti nende mängustiil. Wastawat suuna peaks siis enam arendatama, wõttes repertuaari sealt rohkem teoseid.

Et ooper jääb ära, tuleb operetil see auk täita. Moodsa operett kõrwal wõiks, wõi peaks esitatama siis ka klassilisi operette.

*

Näitlejad. „Wanemuise“ näitlejate koosseis on kujunenud nüüd mingi „stari“ süsteemi. Üksikud näitlejad tõusewad üle tunduwalt teistest, kellede kaasamängust siis ka oleneb, kuiwõrra etendus läbi lööb wõi mitte.

Seda on draamas L. Reimann ja E. Türk. Ennustaksin A. Wainole omal alal (komöödias) warsti ligikaudu sama.

L. Reimann rikastas oma õnnestanud kujude rida wähemalt kahe wõrra: donna Isabella (Mes. pr.“) ja Solwejg („Peer Gynt“). Mõlemad osutusid lawakunsti nõudlikumal pinnal. D. Isabella — laia paatose ja äärmusliku traagikaga, Solwejg — andunud lüürika, sügawuse ja hingehellusega. Niipalju jõudu ja niipalju hinge suudetakse lawalt näha harwa.

E. Türk on küpse anne. Ta jõud on lõpulikult omanud distsipliini ja siis ka wäljendusewabaduse. Ta „Peer Gynt“ oli lawakuju, mille sarnast „Wanemuises“ kaua aega nähtud pole. Kuid E. Türk andis ka rea teisi suuri kujusid. Geinimetatuis mõlemais jätkub niipalju jõudu, nende mängus niipalju waldawust, et üksinda kanda wõiwad kogu õhtu.

A. Waino: arenew koomik, kelleşt kujuneb tüse lawajõud. Ta peab weel lõpulikult wälja kujunenud. Ta hääl pole puhas, ta mõjub waheşt robüstilt, kuid Wainol on mängu alati, on osa sulamist.

J. Põder, hääleliselt sümpaatne, kujult lawaline, kuid mõõbunud aastal püsis liialt külmal mängujooneł. Ta suute ala on lai, kuid jäänud kuidagi suuremasse warju, kui see olla wõiks.

M. Türk, kelle kanda on olnud lawastustes nooremate naiste kujud, täites osalt teoste esimese naisarmastaja osasid. Kuid M. Türk on end näidanud kõige paremini karakterosas. Enam õnnestusid Pauli Schatranek (Weroonik“), ja Anitra („Peer Gynti“).

A. Markus, wanemate karakterosade kandja. Tas on midagi strindbergiikku. Ta on realist. Kuid ei ta nüanseerib kindlalt loogiliśi ja dünaamiliśi aktsente, andestad talle ka deklamatsiooni, wärsśideskõne, mis jääb häälelise mahlakuseta.

O. Teetsoff on realistliku kooli puhtakujuline näitleja. Kuid tema jaoks pole praegu „Wanemuises“ ansambli. Selle tõttu on möödunud näitlejal wõrdlemisi ehk õnnetult see aasta: ta kanda pole olnud kuigi kaalukaid osasid. Hääletu šümpaatne, psühholoogiliselt loomulikkust otsiw.

L. Hansen, „Wanemuise“ teine koomik A. Waino kõrwal. Nõudlikumais ja kunstikandwamais tingimusi oleks wõinud kujuneda Hansenist koomiline meie lawajõud, mis omale wõistlejad, wõi oma ande sarnast waewalt leidnud oleks.

H. Puls on hiljem tulnud „Wanemuisesse“. Ta hääle tagawara on awar, selle toon sümpaatnegi. Kuid mängus jääb ta enamasti robüstiks, fülanäitelawaliseks. W. Kurg on n. ö. kõiljal ja alati tarwitataw näitleja, kuid kes kunagi ei jäta kestwat muljet. Ta on armastaja — õnnelik wõi õnnetu, ikka seesama, draamas wõi operetis. J. Kull'ile on usaldatud kaunis kandwaid osasid. Ta on esinenud neis korralikult, kuid kuigi kunstiliselt. J. Kulli hääl on metallita, pehmuseta, kõle ja lõikaw. Peaksime nimetama weel nooremaist esinejaist E. Hardi ja O. Waldest. Mõlemad aga weel ei esinenud kuigi kandwalt. Mängisid wähemaid osi ja ligikaudu rahuldawalt, eriliśe ilmeta. On ju weel loetleda, rida jõude, A. Konsa, P. Möttus, siis kaasa mänginud stuudiolasi. Kuid loetletutega piirdukśime.

Ooperis: A. Wismanni lawatööst on kõneldud warem. Pr. Torokoff-Tiedeberg kandis kõige wastutawamad osad. Olenes ju näiteks „Butterfly“ menu ainuüksi temast. Teised: A. Wiegandt, K. Põlde, A. Waino, E. Jürgenson, O. Lipp ja N. Libene.

Operetis: Esikohal E. Pöder-Roht. Näitleja huumoririkas, intelligentne mäng, lawaliselt ilus kuju, — need omadused on tõśnud ta opereti diiwaks. Ta nõrgemaks küljeks on, et traagilised ja tõśised mängu situatśioonid ei oma täielikku usaldust, samuti kui ka ta häälewärwis on wähe üleminekuid. A. Waino näitas omi wõimeid eeskätt operetis, kas wõi mängu „Dollys“. K. Sawi — E. Pöder-Rohti partnerina üldiselt on toiminud śiin opereti nõuete kohaselt selle rahuldawal nitwool. E. Nander, teine naiskandew kuju, kellel õnnestuwad noorte tütarlaste, wõi śiis śellskonnodaame śihitlewad kujud. F. Pettai mängib rahuldawaid kujusid. Esinesid weel N. Libene ja O. Lipp omaette osades.

J. P.

Kannatusrikka, raske wõitluse järele lahkus meilt 5. juunil 1927. a. meie kallis

Reinuke.

Dr. M. Wilbergi ja J. Põdra perekond.

Kirstupanek 7. juunil kell 8 õhtul; matmine 8. juunil kell 6 p. l. wanale Maarja surnuaiale.

Õnnetu surma läbi meie keskelt lahkunud kaasmalewlast

August Graumann'i

leinab kaitsemalewa Kuremaa rühm.

Wanemuise aed.
Keskn., 8. juunil kl. 9 õ.

Rahwakontsert.
Mängid Ratsarügemendi orkester
K. Müller'i juhat.

Pääsetähed à 25 mk., üli- ja kooliõpilased wastawa tunnistuse ettenäitamisel à 15 mk.

Neljap., 9. juunil kl. 9 õ.

II sümf. kontsert.
Juhatab J. SIMM.
Solist prl. A. MAHOTINA (laul) Tartu Konserwatooriumi õppejõud.

Dr. Amanda Touart
Naha-, sugu- ja sisemised haigused.
Lunaturu tän. nr. 4.
Kõnetund kl. 5—7 p. l.
(Kodusolles ka teisel ajal).

Ämmaprouа Erits-Blum
Peterburi tän. nr. 17, k. 6.
Tel. 9-09.

Soowitame
suures walikus
laste, naiste ja meeste
halle ja walgeid
tennistingi
250—400 mk. paar.

Jällemüüjatele %%.
F. Badendieck & Ko.
Küüni tän. 6.

Müüakse 8
elumaja
ühes wiljapuuaiaga ja põllumajandusliste hoonetega.
Sünnis väikepõllupidajale. Seni kasutada umbes 3 tiinu põldu ja heinamaad. Jõgewa jaamast 12 klm. eemal. Teateid annab ja müümist korraldab Koigi wallasekretär. Aadress: Koigi kaudu.

800.000 mk.
I obligatsioon
kiwimaja peale paremas ümbruses, linna keskel ära anda. Läbemalt Filosofi tän. nr. 2, krt. 1. 8

Lapeete, seinapappi, pakkimispaberit, paberikotte ja kirjutusmaterjali
soowitab suurel ja wäikesel arwul
paberiäri „Kodumaa"
Aleksandri tn. 9.

Häid katuse-
kindleid
müüa. Ettetellida ja järele küsida Puuri mõis, Põlwa kaudu.

Kellel on müüa naisterahwa tarwitatud
jalgratas
Palun teatada sõt. Nr. 99 all.

Soowitakse osta uut ehk wähe tarwitatud
pianiinot
Pakkumised saata Wõru Eesti Käsitööliste Awitamise Seltsi, Wõrus.

Intelligent perekond wajab 2—3 toalist
korterit
kõigiga, wõimalikult südalinna wõi selle ligidusse, praegu ehk edaspidi. Teat. sõt. „2500" all.

Kaasüüriline
leiab korteri Oa tän. 22—2.

Korter,
3 tuba köögiga üürile anda. Tamme linnaosas Elwa tn. 9.

Wajan tallu
sulast ja karjust
Soowitaw wanemad inimesed. Kaupa tehakse 8. juunil s. a. kella 8—10 homm. Pepleri tän. nr. 24, krt. 3, eesuks.

Mäksa asunduses
wõtab „Postimehe" tellimisi wastu kaupmees
hra Ed. Kuusik.

Wõsul
müüakse „Postimehe" üksikuid numbreid Wõsu postkontoris.

---

5. sõp. **kadus** walge parradega
kana.
Hea waewatasu eest ära tuua Kompanii tn. 2, kojamehele.

Tartu Eesti Käsitööliste Abiandm. Selts
Pühapäewal, 12. juunil s. a. kell 10 homm.
harilik seltsi peakoosolek.

Päewakord:
1. Koosoleku awamine.
2. Koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja walimine.
3. 1925 ja 1926 a. aruanded.
4. 1927 a. eelarwe.
5. Tegewuse aruanne ja kohtukäigu tagajärjed s. l. Karheldingi, Lauri ja Kutsari nõude asjus.
6. Walimised.
7. Koosolekul ülestõstetud küsimused.

Märkus 1. Kui kella 10 hom. tarwilikku liikmete arwu kokku ei tule, peetakse järgmine koosolek samal päewal kell 11 h. ära sama päewakorra järele, mis kokkutulnud liikmete arwu peale waatamata otsusewõimuline on.

Märkus 2. Koosoleku saali pääseb 1927. a. I poole liikmekaardi ettenäitamisel.

Juhatus.

Tartu linnawalitsus annab kirjalikul wähempakkumisel wälja

tuletõrje kaewu ja pritsikuuri ehitustööd Wladimiri ja Wabaduse uul. nurgal.

Pakkumised tulewad sisse anda kõige hiljemalt 17. juunil 1927. a. kell 12 p., pakkumisele juurelisades linnakassa kwiitungi 25.000 m. suuruse tagatisraha sissemaksmise üle ja 20 m. eest tempel- ning 10 m. kantseleimarke. Lähemaid tingimisi saab teada igal äripäewal linnawalitsuse ehitusosakonnast (Raekoda, III korral) kella 11—12 päewal.

Linnawalitsus.

Suur saadetis Inglise, Saksa, Läti „Latwello", Rootsi ja Prantsuse
jalgrattaid
on pärale jõudnud. Hinnad odawad, ka järelmaks wõimalik. Kauba eest täielik wastutus.

Esitaja: **Nikolai Naaris** Tartus, Aleksandri tn. 2.

Tartu Töötusettewõtjate ja Meistrite Keskselts,
Tartu Ringk. Wabrikantide ühisus,
Tartu Kaupmeeste ühing,
Tartu Wäikekaupmeeste Selts,
Tartu Kaubandus-Tööstus Selts.

Tartu linna kaubandus- ja tööstusliste organisatsioonide juhatuste ühiskoosoleku otsuse põhjal palutakse

kõiki Tartu linna ja maa töötuste ettewõtjaid ja kaupmehi

ilmuda 13. juunil s. a. kell 10 homm.

üldkoosolekule

mis ära peetakse Tartus, Tööstusettewõtjate ja Meistrite Keskseltsis, **Lodja tän. nr. 13.**

Päewakord:

1) Koosoleku juhataja walimine.
2) Arimaksu komisjoni liikme kandidaatide walimine.
3) Koosolekul üleswõetawad küsimused.

Tartus, 30. mail 1927.

Raamatukogudele

kõige suuremas walikus

teaduslik, ilu- ja jutukirjandus

saadawal

Postimehe raamatukaupluses

Tartus, Suurturg nr. 16, telef. 2-50.

Mustwee Wastastikku Krediit-Ühisus.
Ärlseis 31. mail 1927. a.

AKTIVA.		PASSIVA.	
Kassa	277.888.50	Osakapital	1.108.000.—
Korrespondendid	785.825.—	Tagawara ja muud kapitalid	549.837.10
Laenud	6.581.770.—	Hoiusummad	2.517.510.—
Liikuw warandus	153.650.—	Laenud teistest rahaasut.	1.320.501.—
Liikmete kohustused	3.262.000.—	Korrespondendid	1.672.473.05
Ärikulud	199.216.—	Saadud protsendid ja komisjon	594.103.—
Makstud protsendid ja komisjon	111.060.50	Liikmete lisawastutus	3.262.000.—
Muud aktivad	91.100.—	Muud passiwad	438.135.85
	11.462.560.—		11.462.560.—

Äriseis 31. mail 1926. a. Mk. 7.816.041.80. Osakapital 31. mail 1926. a. Mk. 837.500.—
„ 31. mail 1927. a. „ 11.462.560.— „ 31. mail 1927. a. „ 1.108.000.—

Uhisus toimetab igasuguseid pangaoperatsioone. **Juhatus.**

Neile, kes 50—150.000 m. teenida tahawad, lugegu O. Randro

Koondatud aiapidamised

Jgaüks, kellel pole aia asutamiseks küllalt kapitali, töõoskust, kehalist jõudu ja pikka suwitusaega, wõib siiski aiaomanikuks saada ja teenida 50.000 kuni 100.000 marka mõne suwekuuga. — Hind 50 marka.

Pealadu „Postimehe" raamatukaupluses Tartus, Suurturg 16.

Tartu linnawalitsus wajab
kuiwi põletispuid

3/4 ars. pikkuseid umbes 1200 jooks. sülda kase, 800 jooks. sülda lepa, 400 j. s. kuuse ja 400 j. s. haawa puid. Kirjalikud pakkumised kinniselt sisseanda kuni 15. juunini s. a. kell 12 p., juurelisades 20 marka tempel- ja 10 marka kantseleimaksu. — Pakkumistes tuleb ära tähendada, millal puud on walmistatud ja kus asuwad. Lähemaid tingimisi saab teada linnawalitsuse majandusosakonnast igal äripäewal kella 9—12 e. l.

Ühtlasi muudetakse sellega ära 30. juuniks s. a. wäljakuulutatud põletispuude pakkumise sisseandmise tähtaeg. **Tartu linnawalitsus.**

Petseri maawalitsus annab wälja suusõnalisel wõistluspakkumisel 16. juunil s. a. kell 14 järelpakkumisega 20. juunil

Petseri-Wõõbsu tee 5 klm. raudbetoon silla ehitamise,

awausega 3 mtr.

Wähempakkumisest osawõtjatel tuleb tagatis 40.000 marga suuruses sula rahas ehk panga garantiides maawalitsuse kassasse sisse maksa. Tööde kirjeldusega, konditsioonidega ja tehniliste tingimistega wõib tutwuneda maawalitsuse tehnika osakonnas igal tööpäewal kella 10—13-ni.

Petseri maawalitsus.

Esimene Tartu Wärnitsawabrik
müüb head
wärnitsapera
Waksali tän. nr. 17. Telefon 681.

Wirumaa Wäike-Maarja Ühisreaalgümnaasiumi
wastuwõtmiseksamid
kõikidesse klassidesse
algawad 8. juunil kell 9 homm.
Koolijuhataja.

Wiljandi linna kooliwalitsus
wajab oma tüttarlaste gümnaasiumile ja awatawale naiskutsekoolile (õmblusõpetusega)
kutseõiguslist
juhataja.

Gümnaasiumi juhatajal peale harilikku riigi palga linna poolt prii korter. Üles anda kuni 15. juunini s. a. ühes eluloo, hariduse ja teenistuskäigu kirjeldusega.

Wiljandis, 30. mail 1927. a. Nr. 203. Kooliwalitsus.

Matmise ja laulatuse
laululehti
koge pealetrükitud nimedega
pakub odawalt
„Postimehe" raamatukaupl.
Tartus, Suurturg 16. Telef. 2-50.

MOELEHTI
soowitab
„Postmehe" raamatukpl.
Tartus, Suurturg 16.